

STUDENTEN WEEKBLAD

14e. Jaargang.
No. 7.

REDACTEUREN:

C. TELLEGEN, NOTODININGRAT, A. DE JONGH, W. F. A. RÖELL, G. B. V. D. WERF-
HORST, J. H. V. ROSSEM, J. W. DE MAREES VAN SWINDEREN, H. S. V. LENNEP.
MEDEWERKSTER UIT DE DAMESSTUDENTEN: MEJ. G. C. KRAYENHOFF V. D. LEUR.
DOOR DE C. C. VOOR STUDIEBELANGEN BENOEMDE VERTEGENWOORDIGER: A. J. STARING.

Donderdag
16 Nov. '11.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is /3,50, bij vooruitbetaling /3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

WALTMAN J.B.
UITGEVER + DELFT

Inzendingen te bezorgen vóór Dinsdag-
middag 4 uur aan het Redactie-adres:
VLAMINGSTRAAT 34.

Inhoud.

- Studiebelangen.
 - Centrale Commissie.
- Uit de Delftsche wereld.
 - Waarschuwing.
- Gedachten en gedichten.
 - Oome Toon, door Neef Sappie.
 - De huispoëet.
- Delftsch Studenten-Corps.
 - D. S. D. G. „Vrije Studie”. Herman Teirlinck over het „V. aamsche lied”, door A. de J.
 - Carricaturen van verre en nabij, V, door Jor-Hahn.
 - Debating.
 - Weekverslag.
- Delftsche Studenten-Bond.
 - Bondsbeschuitjes, door Boulanger.
- Wetenschap en wijsheid.
 - Wetenschap, II, door M. S. H. Trooster.
- Vereenigingsleven.
 - Bericht, door de Redactie.
 - Aan de ingeschrevenen van de T. H. en hen, die belang stellen in de studie voor Ingenieur.
 - Vereeniging voor Wijsbegeerte te Delft. Verslag lezing van den heer K. J. Pen.
 - De maatschappelijke oorzaken van de misdaad. Verslag van de lezing, gehouden door Mr. W. A. Bongers voor de Soc. Dem. Stud. Club, door A. F. B.
- Boekbespreking.
 - Nagelaten werk van Adriaan van Oordt, door J. v. R.
 - Tweede Zionistisch Studentenjaarboek, door C. T.
- Ingezonden,
 - door P. J. Willekes Macdonald.
- Feuilleton.
 - Een gevolg van kroegjolen, door O. M.
- Bibliotheek Societeit Phoenix.
 - Nieuw aangeschafte boeken.
- Technische Hoogeschool.
 - Berichten en mededeelingen.
- Correspondentie.
- Lijst van Vergaderingen.
- Agenda.

Studiebelangen.

Centrale Commissie.

BERICHT.

Gekozen tot voorzitter der C. C.: de heer W. M. Roes-
singh van Iterson.

—o—

MECHANISCHE TECHNOLOGIE.

De werktuigkundige afgevaardigde had een onderhoud met Prof. de Vooy over de mogelijkheid, het college papierindustrie met beter materiaal toe te lichten.

Z. H. G. verklaarde reeds maatregelen genomen te hebben tot het vormen van een collectie lichtbeelden. Ook stelt Z. H. G. zich voor telkenmale na beëindiging van een onderdeel van het college, een excursie te organiseren.

Zoo voor het college papierfabricage en drukkerij, waarschijnlijk naar 's Landsdrukkerij en een groote papierfabriek (wellicht die te Velzen).

Uit de Delftsche wereld.

Waarschuwing.

Enkele onzer, ontvingen bezoek van twee cosmopolieten, welker hoofddoel is . . . sigaretten te verkoopen.

Ware het niet, dat zij daarbij van de goedgeefsheid en argeloosheid, vooral der jongere studenten trachten gebruik te maken, door het opdisschen van allerlei fantastische verhalen, en door zich voor jolige collega's, die ook met het natje en droogje der studentenwereld op de hoogte zijn, uit te geven, zoo zouden wij van hen niet reppen.

Ieder onzer die sigaretten wil koopen (de voorwerpen in casu zijn niet slecht) moet dit zelve weten.

Hij wachtte zich er echter voor zich daarbij door edelmoedige opwallingen, door de schoone welsprekendheid dezer Poolse tabaksverkoopers opgewekt, te laten leiden.

Deze zelfde waarschuwing gelde in verband met alle andere boeken, papier, pennen of anderszins verkoopende personen, welke het op ons — en vooral op jongeren onzer — mochten voorzien hebben.

Gedachten en Gedichten.

Oome Toon.

In 't skone durp Oirschot in Noord-Brabant woont een groot man, Anthoon Somers, heet ie, in de wandeling „Oome Toon” genoemd.

Hij heit daar in Oirschot 'ne groote bierbrouwerij „de Zwaon”, en 'n hotel zoo groot zie de, dà ge der bekant de weg nie in kunt vinde. In dà eigente hotel is vaak wijlen Koning Willem III gelogeed gewist, as ie daar in den omtrek gong jaoge; en nog veul meer kèls benne der gewist, o. a. Hollidee, dieë schrijver van dà aerig buukske „Schetsen naar het Leven” en dan Brusse, die daar 't een en ander wou opdiepe veur zen artikel „Onder de Menschen” in de Rotterdamsche krant. Diën Oome Toon, die kan en die weet zooveul zie de, iedereen kan ie helpe en overal weet ie raad op.

Hij is ook twidde uitvinder van „De rare Kiek”, dà is zouveil as 'ne poppekast, waor alle gakke toestanden in gehekelde worre. Diën Oome Toon is nou hier in Delft gewist om de groote verjaoringsvergaojering van 't dispuut-geselschap „Brabantia” mee te maake.

Diën mensch is toch 'ne echten onvervalschten Brabander war, 'n stukske, wà zeg ik, 'n heel groot stuk geschiedenis van Brabant; iemand, die van alles en nog wà weet mee te clasjeneere, dà 't 'n lust is om hem mee te maake. En hoe hij ons op ons feest verammeseerd heit, war, met z'n liedekes, zoals van dà „nonneke, dà als maor nie danse wou, wel as ze 'ne man had” en van „de kermis in 't land van Dendermonde”, te veul om op te noeme; en dà allemaol van ene mensch van diep in de zeuventig, 't is toch kasje-weel, vinde gullie ook nie, chefkes?

En om op zenen ouwen dag, hillegaor uit 't hartje van Brabant, mist op 'ne hotskar over 'ne weg, waor geen eind aon war, met alsmaor keie, en dan in ene stoomwagen, of „per spoortrein” zoals ze dà op zen Hollandsch noeme, zoo hillegaor naar Delft te komme om de groote verjaoringsvergaojering van ons illuster „Brabantia” te komen op-

wèrmen: in den ursten plek mê zen aonwezigheid, in den twidden plek mê zen liedekes en dordes deur zen gemoeielijken omgang mê zen neefkes, dà is nou iets zie de, daor benne we allemaol zou deur getroffe, dà dieën ouwen mensch ons zooveel vriendschap betoond heeft, ik zeg oe: „Da is te veul veur ons gewist, Oome Toon”. Veul vergaojeringe hebbe me meegemaakt, maor die leste in dieën kelder van de Rietveldsche toren, die door 'ne Oeteldonsche hand geworre war tot 'ne echte oud-Brabantsche schouw mê aorig bankskes en stoelekes en bierpullekes en spreukskes en dingzigheidjes en veul leut en onzen Oome Toon in ons mitte, dà is er eene, om nooit te vergete, oe heele leven nie, nee. We zonge ook nie veur niks:

Zonder Oome Toon kunne wij nie leve,
Zonder Oome Toon kunne we nie bestaan
etc.

En dan, toen die urstejaors, die juskes, veur de installatie tot Brabantia-leden 't 'n bietje zoer hadde, wâ merkte toen Oome Toon gevoelig, aorig en dichterlijk op: „t War 'n bietje sneu, maor zoiets moet gebeure, 't war 'ne zoeren appel, waor ze deurheen moeste bijte, 't waor om zoo te sprikke, 't vagevuur waor ze deurheen moesten om te komen in den hemel van Brabantia”.

Zou 'n andere mensch dà zoo skon gezeid kunne hebbe, ik geleuf 't van zen leve nie.

Nou zal ik 'ne andere keer zwaor clasjeneere over de oud-Brabantsche gilden, gewonten en legenden, want nou ik mene pen opgevat heb, kan ik nie zwijge, om reë dà men vulpenneke nooit nie gevuld hoeft te worre.

Naor ik hoop heit onze Oome Toon zich op onze vergaojering net zoo verammeseerd as wij, want 't war 'n skon feest, bekant krèk zoo skon as dà van die lieve durskes-sterdentjes, maor die dejen 't op Oud-Wassenaar stiekum op zen Hollandsch, heur.

En nou zet ik ene stop op men vulpenneke. Oome Toon, dà onze lieve Heerke 't oe mag geve, dà ge nog veul keeren as buitengewoon lid van Brabantia in ons midden meugt vertoeven. En daorveur wou ik nog eens effekes mene pul opvatte om eens te knutsen, van de frissche war, en dà ge 'nem nog lang mag lusse, onder oewen neus.

Met 'n gevoel van weemoed zeg ik oe hartelijk vaorwel in naam van heel Brabantia.

Tot 4 November 1912; hou doe war!

NEEF SAPPIE.

De huispoët.

Gustaaf van Dummelen is ongeveer een uur geleden in een diepe slaap gevallen. Z'n lichte hoofd is niet bestand tegen die aller-allerzoetste gezelligheid waarin hij zich heeft genesteld al jaren lang. En iedere avond is het weer 't zelfde. Zo tegen 10 uur komt hem een gevoel van zoete suffigheid bekruipen, dat allengskens aangroeit en in z'n

Feuilleton.

Een gevolg van Kroegjolen.

Nu ben ik vast besloten nooit weer naar een kroegjool te gaan!

Het wordt langzamerhand te gek!

Elke keer als ik van zoo'n feest thuis kom en ik hoop eens rustig te kunnen uitslapen, dan word ik gekweld door de afschuwelijkste dromen. Het is dan net of de geheimzinnige geesten van den nacht opzettelijk de ergste dromen achterbaks houden tot ze die kunnen loslaten op iemand, die van een kroegjool komt.

Stel u voor, ik droomde den vorigen Vrijdagnacht dat ik benoemd was tot professor aan de Delftsche Hoogeschool!

De minister had vergeten mij te vertellen in welk vak ik colleges geven moest. Het scheen hem voldoende te zijn, dat ik een zeker aantal uren per week vol praatte, zonder dat het er precies op aankwam, waarover ik sprak.

Het eerste college, dat ik geven moest, was gelukkig maar voor een troep eerste-jaars, die natuurlijk niet zoo gauw als oudere jaars ontdekken zouden, dat ik feitelijk niets van mijn vak wist.

Toch was ik dóór en dóór zenuwachtig. Reeds een uur

dulle kop wordt tot iets tastbaars, dat hem aan de oog-lèen hangt, trekkend aan de dunne lapjes, die lijk gordijntjes zakken, zakken, tot alle werkelijkheid om hem verwaagd en zoete duizelweelde aan komt groeien en wordt tot een veelkleurige gaarde, waarin hij als eteries wezen rondzweeft. Als een libel die met gazige mozaïek-kleurende vleugeltjes gaat van de ene bloem naar de andere en er als een zachte kus op neerstrijkt. Maar ook wel wordt het tot purper droombeeld vol bloedémotie en allerlei andere narigheid.

Guusje weet z'n dromen heel goed. Die dromen van warmte en geluk noemt hij de roze momenten van z'n luttel bestaan, die anderen vol akeligheid, die altijd uitdraaien op 't naargeestig droombeeld van een schamelgeklede zwerver, die doolt langs velden en wegen in donkere kilheid van omgeving, kleurloos naargeestig, voortgezweept door honger, en niet het minst om te ontvluchten die stormvlagen, die lijk zweepslagen 't arme lijf bestriemen en klappen tegen de kleeffarden die opwaaien en z'n kippenvellic geworden huid ontbloten. Vooral dat kippenvel maakt hem altijd allerellendigst. Kippenvel is voor mijnheer van Dummelen zo verschrikkelijk, dat hij er kippenvel van krijgt, als hij er aan denkt.

Hij is op en top een man van de warmte.

En dit heeft hij altijd sterk gevoeld en er zijn kamer op ingericht. Centrum van de warme gezelligheid is dus een zachtvlammende haard. Daarvoor ligt een soepelharige vacht waarop poeslief Mimie heel decoratief met dichtgeknepen streepogjes ligt te dutten en te soezedromen van lieve grijze beestjes die argeloos snoepen van baas Gustaafs boterhammenworst. — En om dit centrum een drie-tal fauteuils, zacht fluwelig vol rijke kleuren.

In een van die luie stoelen ligt tans meneer van Dummelen tedommelen in bruinrood-belijnde huispij, die hij ter opvoeding van z'n beste brave hospita die het heel minachtend een paardendecken noemt met de wijdsse naam van Chambre cloak pleegt te betiteln.

Guusje ligt bijna gestrekt, even geknikt ter hoogte van z'n zitvlak. De korte beentjes met dikke voetjes toonen een paar rozekleurige sokken met dikke geborduurde winterpantoffels. Z'n hoofd is door de jaren kaal geworden maar uit de bolwangetjes en 't onderkinnetje spreken niet de zorgen veeleer de geneugten des levens.

Toch is Gustaaf een ernstig man. Hij is poët.

Wanneer hij droomt van z'n zoetelief, die met hem samen is te midden van een volle warmtintige bloemenhof met rijkgetakte bomen die 't gladde reeds kale hoofd beschermen tegen al te gulle zonnehitte dan is mijnheer Guusje in z'n element, dan ziet men z'n bolle wangetjes ronden om z'n rozig mondje. Z'n onderkinnetje zwelt dan aan en blijde rimpeltjes komen uit de gesloten ooghoekjes strepen, straaltjes van blijdschap en geluk om 't schoone leven, dat er in z'n slaapkop omgaat.

En wanneer hij dan ontwaakt is z'n dichterlike ziel ge-roerd. Z'n fijn besnoeid wezen vangt dan aan te zingen liederen vol golvende blijdschap.

Hedenavond ligt dus meneer Van Dummelen daar neer,

te voren liep ik op en neer in het kleine kamertje naast de onmetelijk groote collegezaal. Ik riep een paar bedienden binnen om van hen te weten te komen, waar ik over spreken moest. Daarom vroeg ik hun, wat mijn voorgangers behandeld hadden. Ik kreeg ten antwoord, dat zij het zelf niet wisten. (Laat ik vooral geen misverstand te weeg brengen. Zooals ik het hier schrijf, is het vatbaar voor twee verschillende uitleggingen, die beiden evenveel recht van bestaan hebben en waarvan de een de ander niet uitsluit. De bediende antwoordde mij namelijk, dat zij zelf, d.w.z.: de bedienden, niet wisten, wat de professoren behandeld hadden).

Een half uur voor den aanvang van het collegeur hoorde ik in de zaal een verschrikkelijk lawaai en ik begreep, dat er een bende van mijn beulen waren binnen gekomen. Door plat op den vloer te gaan liggen kon ik onder de deur door zien, dat de voorste banken al propvol zaten! En allemaal keken ze even meedoogenloos en onbarmhartig.

Plotseling hoorde ik voetstappen in mijn richting komen. Ik sprong zoo vlug mogelijk overeind, maar toch juist niet vlug genoeg, daar de deurknop nog vrij hard tegen mijn voorhoofd kwam.

Een jongmensch met een vreeselijk wilde haardos en dito verder uiterlijk stapte binnen en mompelde daarbij iets van pardou, zeker vanwege de deurknop. Daarna begon hij mij op een scherpe ruzietoon verlot te vragen de bij-schriften op zijn technische teekeningen in nieuwe spelling te mogen schrijven.

maar helaas de gelukstraaltjes ontbreken, de wangetjes zijn niet zo bol en de onderkin doet zo ernstig. Hedenavond heeft Gustaaf z'n kwade, zwarte uren van de helleduvel die met hem solt als een arme zondaar die rondwaart in de kille naargeestigheid van het leven. En ziet, Guusje krijgt kippevel. Zie z'n polsen, ze krijgen in al hun molligheiden een grauwe tint en als met een tooverslag komen op het zachte vel stipkens te voorschijn, kleine prikjes die als door een speld van onder in de huid gemaakt zijn...

(Wordt vervolgd).

Delftsch Studenten-Corps.

D. S. D. G. „Vrije Studie”.

HERMAN TEIRLINCK over het „Vlaamsche lied”.

Donderdag 9 Nov. was er 's avonds in de eetzaal van de Sociëteit Phoenix een ongekeend vertier. Een grote drom mensen was in de kleine maar uiterst-gezellige zaal vergaard, 't al opgekomen om te horen naar Herman Teirlinck, de bekende Vlaming, die er zou spreken over het „Vlaamsche lied”. En men babbelde, in blijde afwachting van wat komen ging, tot Teirlinck voor de kateder plaats nam en aanving te spreken.

Een kort resumé wil ik hier laten volgen.

Het Vlaamsche lied vindt z'n voortijd in de vroege middeleeuwen. In de 13e eeuw ziet men in N. en Z.-Nederl. maar vooral in Vlaanderen, een krachtig ontwikkelen van de 3e stand, een volk van Serven en Saksen dat na een tijd van totale verfransing, waarin het onmachtig is z'n eigen-zijn te beseffen als iets kostbaars, dat voor alle beïnvloeding moet gehoed worden, tot zichzelf komt.

Er ontstaat een sterke oppositie tegen alles wat frans is. De verdichte ridderverhalen kunnen de burgers niet meer boeien. Men verlangt naar waarheid en eenvoud. En zo begint met „Van Maerlant” een opkomen van het Vlaamsche lied. In zijn liederen vindt men, evenals in die van latere toonevendichters, de weerspiegeling van wat er in de ontwakende Vlaming omging. Het lied dat zich zo ontwikkelde, vindt door z'n geschiktheid tot zang, grote ingang bij het volk (muziek en zang worden onafscheidelijk van elkaar. Daarbij komt een welig opbloeien van de rederijkerskamers). En zo ontstaan de bekende Middel-Nederlandse liederen (van twee Coningskinderen, Lied van Halewijn, Meilieder, enz.)

Maar terwijl nu Noord-Nederland in de loop van de 14e, 15e en 16e eeuw z'n grote ontwikkelingsvorming doormaakt en zelfs in de 17e eeuw z'n hoogste punt bereikt, raakt Vlaanderen weer langzamerhand in verval, en daarmee gaat de zingende volksgeest te loor. Schijnbaar dood zonder enige hoop voor opleving is het.

Eerst in 1830 begint weer een ontwaken. 't Is als een

Dat verlof gaf ik hem en toen hij de deur uit was viel ik flauw!

Ik werd bijgebracht door een zacht geroezemoes van welluidende stemmen en rustige voetstappen. Toen ik op de klok keek, bleek het vijf minuten vóór het begin van mijn collegeur te zijn. Wederom keek ik door de reet van de deur en ontwaarde, dat nu ook de andere collegebanken zich begonnen te vullen met jonge dames en kaalkoppige jongelieden. Ook zag ik, dat ik van hen geen bijstand kon verwachten in geval van nood; daarvoor zaten ze veel te ver weg.

Eindelijk moest ik naar binnen!

En onmiddellijk viel er een doodsche stilte neer in de collegezaal. Een doodsche stilte, die echter leefde door de honderden oogen, welke alle op mij gericht waren in domme nieuwsgierigheid naar den nieuwen professor. Toen begon ik mijn college!

„Dames en Heeren! Ik heet, ik heet...” (hier bedacht ik opeens, dat zij heel goed wisten, hoe ik heette en daarom vervolgde ik maar op een manier, die ik zelf zeer handig vond) „Ik heet u allen welkom!”

De dictaatcahiers werden als bij afspraak allemaal tegelijk geopend, inktpotjes en penhouders voor den dag gehaald en de achterenden van die penhouders in den mond gestoken om daar uitgekouwd te worden.

„Dames en heeren, ik weet niet precies, waarover ik praten moet. De minister heeft vergeten, dat er bij te zeggen,

wedergeboorte van het dood geworden Vlaanderen van de middeleeuwen. Alles wat er nog rest uit die tijd wordt verspreid onder 't volk. De Vlaamsche beweging maakt daarmee een aanvang. (Een van de hoofdmannen waaraan de Vlamingen tans grote dankbaarheid verschuldigd zijn is *Willems*).

't Volkslied vindt meer en meer ingang. Eerst veel later is er van een werkelijk kunstlied sprake, omdat de Vlamingen in hun ontwikkeling nog ver achter bij de N.-Nederlanders zich in de aanvang in onbesuisde klanken uiten, ongeschaafd en onbeholpen er uit gooiend wat hun op 't hart ligt. Maar toch zijn velen van de uit die tijd ontstane liederen hoe ongepolijst ook, vol juistheid van zeggings.

De ontwikkeling van het Vlaamsche lied is te verdelen in retorische richting en volkszang. Grote figuren zijn Van Duysen, Emanuel Lille en later Gyssens (neef van Lille). Hun onvermoeide enthousiaste ijver tot verspreiding van het lied heeft grote indruk op het Vlaamsche volk gemaakt. Ook hun liederen zijn soms van ongekeende schoonheid, ofschoon dikwels in onbesuisde klankenuiting, als een slecht-geordende diamanten snoer.

Later wanneer Pol de Mont z'n liederen zingt, is het een fijnere subtiële uiting van diezelfde geest. Vooral de gedichten uit z'n vroegste tijd zijn zeer mooi, omdat ze nog heel natuurlijk echt Vlaams zijn. Maar wanneer hij later de beschavende invloed in de N.-Nederl. litt. gaat kennen verliezen z'n verzen hun grote waarde, omdat hij daarbij onbewust te leen gaat.

De grootste figuur in deze tijd is Guido Gezelle, die alle eigenschappen, een dichter eigen, in de meest volmaakte zin bezit. Hij blijft z'n ganse leven door en door Vlaams. Voelend de intense kracht, die spreekt uit het middeleeuwsche lied weet hij die in z'n eigen verzen met preciese begrenzing (lijk met priemkens omprikt) neer te leggen. 't Spelen met klanken als iets dat men proeft, tegen 't verhemelte klekt en tussen de tanden wegsprist, zonder diepe betekenis maar toch zo dat men de stemming, de esprit, voelt, is een eigenaardigheid van de Vlaamsche dichter en men vindt hiervan bij Gezelle ook menig voorbeeld.

Vlaanderen ligt tans nog te midden van hoog-opbloeijende natie's als iets heel nietigs. 't Kan zich nog niet opheffen om mee te leven, mee te genieten in de hoge luchten waar 't grote volle leven van de wereldnatiën dooreen woelt. En de Vlamingen willen zich opheffen, krachtig de kop steken in dat milieu van intens leven waarin de N.-Nederlanders allang deel nemen. En het opkomend Vlaanderen heeft om z'n nauwe verwantschap met Nederland diens steun nodig. Nederland als een zware eik strekt z'n takken welig groeiend in de hoge lucht uit en kan zo gemakkelijk 't tere Vlaamsche plantje hoeden voor de schroeiende zonnestralen, opdat het ook op zal groeien. En dan later wanneer het ook een grote boom is geworden, zullen de takken zich ondereen mengen tot welige volheid, tot heil van beiden.

Herman Teirlinck sprak met zulk een enthousiasme, zo innig gemeend en zo vol piëteit voor z'n eigen volk, dat hij op deze avond vele harten van ons stugge Noord-Nederlanders voor het sympatiek streven in Vlaanderen

toen hij mij benoemde. Ik hoop, dat U dat niet kwalijk neemt, tenminste mij niet!”

Deze woorden zeide ik om mijn netelige positie eenigszins te verklaren, maar ze werden blijkbaar opgevat door mijn gehoor, als waren ze een noodzakelijke inleiding tot het eigenlijke college, want alle hoofden bogen zich voorover en er ontstond een geluid van een honderdtal stalen pennen, die met razende snelheid over het papier werden voortbewogen.

Hierdoor aangemoedigd werd ik brutaler en vervolgde: „Het kan mij niet veel schelen of u op uwe teekeningen de bijschriften in Kolléwijn'sche spelling schrijft. Ik eisch echter, dat het netjes gebeurt, want de technische waarde wordt er zeer door vergroot. Zoo moet u er vooral om denken bij het teekenen van de groote drukletters niet alle lijntjes even dik te trekken, want dan zou er geen perspectief in komen. En als u cijfers moet teekenen, moet u zorg dragen, dat u de 7 en de 8 goed verschillend maakt, dat er geen verwarring kan ontstaan!”

Zoo ging ik door en ik geloof, dat ik vast het heele uur volgekregen zou hebben, indien ik niet ontwaakt was. En dat is nu juist het beroerde van die droomen na een kroegjool, dat je precies op de gemakkelijkste oogenblikken wakker wordt en dan nog meestal met een kater.

O. M.

moet veroverd hebben. En de fijnheid waarmee hij de verschillende liedekens voordroeg, haast zongk, was werkelijk roerend mooi. Daarbij z'n grote humoristische gave (Mijnheer Serjanssoon) met 't voor ons zo leutig-klinkende taaltje van de Vlaming, maakten dat 't geheel tot een interessante en onderhoudende lezing ons zal bijblijven.

A. D. J.

Caricaturen van verre en nabij. V.

„De Dignetaris”.

De dignetaris is
Gewis een g'ukkig man,
Want zelden zag men één
Die nog zoo blozen kan.
Zijn frisch gelaat, misschien naïf
Zijn stemgeluid, meer vreemd dan lief,
Verkwikt een ieder. Grooter geest
Is in zijn jaar er niet geweest.

Zijn hoofd loopt door de war
En waar ge hem ook ziet
Hij 's altijd in de weer,
Te spreken bijna niet.
Dan ziet hij angstig rond,
Hij weet zich niet te wenden,
Want overal klinkt geroep
Van vrienden en bekenden.
Dan weer is 't dit, dan dat
En nog wat luttel weken
De dignetaris is
In d'almanak bezweken.
Maar ziet!!
Eerst weerde zich zijn pen
Maar spoedig ging 't al keeren
Nu klinkt zijn stem in 't corps
Hij leert het presideeren!!

JOR HAHN.

Debating.

Tweede huishoudelijke vergadering op 8 November 1911.
't Was weer als van ouds.

Geen drukke, met gasten vol bezette leeszaal, geen verkondiging van meeningen voor een groot aantal luisterenden, maar een debat om het debat zelve. Een van de vele avonden, die in de rustige omgeving der leeszaal *het doel der debatingclub* het meest nabij streven.

Daar blijft slechts één ding te wenschen: te veel trekken de vergaderingen en de vooruit bekende stellingen de enthousiaste voorstanders en te weinig nog in verhouding de volstrekte tegenstanders. De laatsten zijn uit de aard der zaak niet in zoodanige mate enthousiast, doch juist aan felle opposanten is vaak gebrek en daarom moest in het spreken en debatteeren zelve meer algemeen het aantrekkelijke van den avond worden gezocht en ook worden gevonden.

Ook het debat wordt korter, scherper in uitdrukking en verschilpunten, wanneer de denkbeelden niet naast maar tegenover elkaar staan.

Gelukkig is op de laatste vergadering een felle oppositie niet achterwege gebleven.

De stellingen, zij stonden in extenso in een vorig nummer, zij spreken bovendien voor zich zelf. De heer Heringa gaf daarbij een, zoo nu en dan van vuur en liefde voor de zaak tintelend betoog, waaruit wij als een der hoofdpunten willen aanstippen, dat het *niet meer* de ontwapening als aanvangsmiddel is, waarvoor de pacifisten volgens den heer Heringa moeten strijden. *Eerst* het scheppen en waarborgen van een wereldrecht; daarmee en daarna volgt vanzelf de zoo verkeerdelijk vooropgeschoven ontwapening. Deze nieuwe strooming onder de pacifisten wint langzaam maar zeker veld.

Het slot van de inleiding was een oproep aan ons Nederlanders, om ons kleine landje tot een der hoofdzetels van het Internationalisme te doen worden en om in alle richtingen waarin wij dat kunnen, een treffend voorbeeld in de vredesbeweging te geven.

Het debat was uitvoerig, de aanvallen kwamen op vele punten, de felle oppositie verrees van de zijde van den

heer Bakhoven, die, helaas onvoldoende geargumenteed, tegenover het betoog en de weg door den inleider aangegeven, een andere, die van het internationale socialisme aanwees.

Vele amendementen werden voorgesteld, geen vond een meerderheid.

Het gebruikelijke slot was ditmaal een volkomen succes voor den inleider.

Een volgende maal verwachten wij felle tegenstanders in grooter getale.

Weekverslag.

Concentratie.

President Apollo = Penningmeester Tooneel = Bibliothecaris Sociteit = President Vrije Studie = Redacteur S. W. = President Almanak-Redactie?

Een van de zeer geconcentreerde mannen scheidt er mee uit, bedankt voor alles. = ± President Senaat?

President Fotografen = Secretaris N. C. S. V. = ± Senator? Secretaris Vrije Studie = Amateur Fotograaf = Thesaurier Carroussel.

President Odin = Stem- en Schouwburglid = Laga-bestuurder = ± Senator?

Het lijstje is heusch niet volledig.

Vuur, veel vuur in den trein. Gezelligheid er om heen. Gezelschap zeer heterogeen, toch lollig — o zoo lollig — vooral om de leestafel; beschuitjes raken op, natuurlijk als zij zooveel hebben. Obscure menschen willen zelfs op de kroeg in de meest duistere plaatsen zitten. De groote man zijn donkere oogen voert er met hem, die eens machtig was de hoofdtoon.

Er werd zacht gezongen.

We leven snel. Voordat een candidaat gesteld is, is er al een tegen-candidaat in bewerking. Op die manier zal het ook nog wel gebeuren dat men zijn eigen schaduw ontloopt. Probeer het eens heeren 25.

Tweede jaarsvergadering. Algemeene opkomst. Men gaat spreken over omslagen, waaraan niemand meer ontlopen kan. Die zullen wel afgestemd worden.

Delftsche Studenten-Bond.

Bondsbeschuitjes.

Het gele gevaar dreigt over Delft's gele vlaggen, bloemen en linten. Het eerste jaar niet erg onder indruk van de speech; komt later wel.

Toch over het algemeen nog weinig lijkenbegrip: zolang er bloed is, is er leven, snap je 't nu? Volgende keer in dat rijtuig beter oppassen. Zeg eens, waarom hadt jullie geen zin in bruiloftvieren? Ik geloof, dat er van de andere zijde nogal ambitie bestaat, ze deden ten minst alsof. Enfin, dan maar verder, de hooge hoeden hebben toch altijd moreel overwicht.

De port was lekker, naar ik gehoord heb, maar de arme waard moest zijn halve drinkmateriaal missen. 't Haagje deed verbaasd, liep hard, maar nam verder zeer afwachtende houding aan. Koetsiers schijnen meestal niet tegen de Haagsche lucht te kunnen, zij worden lastig, maar dat het spaak zou loopen, had niemand verwacht. Gelukkig waren zij achteraan, anders was die kerel nog door een volgend bakje overreden.

Goed zoo, de feestcommissie kent zijn plicht en springt den van de bok getuimelden man na, die alweer op den terugweg was naar de groote stad. Zeeuwen zijn behalve watterrotten ook paardmenschen. Mennen een wagen met twee paarden van Rijswijk naar Delft zonder te merken, dat ze over de Hoornbrug komen. De achterhoede — heelemaal achteraan — wordt gevormd door feestcommissie met den koetsier op 'n vrachtwagen.

De rest stond op een zeer laag peil, (niet dat het begin laag stond, o neen, boven op den bok), zoo hoog, dat de reinlevensbeweging zelf schik had: de gemoederen merkwaardig kalm.

(Zie verder Tweede Blad).

TWEEDE BLAD

behorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 16 NOVEMBER 1911. No. 7.

Het vermoeden bestaat, dat jonge kachel van achter naar voren is gegaan; in ieder geval origineel, belooft veel voor de toekomst.

Zeer ouden voelden jeugdig vuur opbruisen; dit is echter overbekend. Speenhof zijn we dankbaar. Ik geloof, dat hij zeer heusch behandeld is, beter dan bij andere Delftsche gelegenheid. Ja zeker, de revue was dat; weest maar stil, hij wordt gedrukt; zoo'n produkt mag niet verloren gaan. Eigenlijk moest de feestcommissie geridderd worden. Een jammer, dat het Meerweib (de artiest), onze schoone beelden zoo misvormd heeft.

BOULANGER.

Wetenschap en Wijsheid.

Wetenschap II.

Nog een enkele opmerking, mijn laatste, naar aanleiding van het artikel van den heer I. in het S. W.

In geef toe, dat een debat met hem nutteloos moet blijven of beter: niet goed mogelijk is, als hem eerst nog aangegeven moeten worden de officieele bronnen, waaruit hij het een en ander kan vernemen over het onderwerp, waarover hij wenscht te spreken, en het verder nog blijkt, dat hij zich die niet ten nutte weet te maken.

Intusschen ziet de heer I., dat ik gaarne zijn betiteling „officieele gegevens” overneem, aangezien. toch alleen de „officieele” de ware kunnen zijn. De heer I. had dan ook, indien hij iets wenschte te zeggen omtrent de Christelijke, en in 't bijzonder de Katholieke leer, dergelijke officieele gegevens moeten inzien, aangezien een andere zoogenaamde Katholieke leer, die afwijkt van officieele, niet „de Katholieke” is.

In die „officieele” gegevens dan, zijn samengevat de „juiste opvatting” van die leer ook voor een niet-Katholiek. De heer I. heeft die eenvoudig te accepteren. Kan hij den zin van een opvatting niet begrijpen, dan is hem reeds vroeger den raad gegeven, andere uitgebreide werken van officieele zijde na te slaan, die over elk onderwerp in groote getale bestaan. Intusschen raad ik den heer I. zich eerst in de Thomistische wijsbegeerte te verdiepen om eenigszins in den gedachtegang te kunnen komen. Maakt hij een dergelijke verdere studie niet, dan heeft hij geen recht zich uit te spreken over het al of niet goed zijn van een bepaalde opvatting. Zonder eenige studie zal de heer I. zich daarvan op een ander gebied ook wel onthouden, naar te hopen is.

Dit vooral, wanneer hij iets meer wenscht te weten van het dogma der Drieëenheid.

Dat hij zijn gedachten omtrent Duivel, Goden en Halfgoden enz. niet weersproken vindt in de R.-K. katechismus, pleit niet voor den aandacht, waarmede hij dat boekje heeft gelezen of hij geeft blijk ook geen ooren te hebben om te hooren, evenals de massa.

Het woord Halfgod staat in de R.-K. K. niet genoemd, blijkbaar bestaan die dus niet voor de Katholieke leer; een opvatting van den heer I. omtrent Halfgoden, heeft dus met de R.-K. leer niets uit te staan en zal dus van zelf ook niet worden tegengesproken.

Verder over Engelen enz. alleén dit: „Als zedelijk wezen schiep God de Engelen en de menschen”, volgens de officieele gegevens. Leest de heer I. nog eenige regels verder dan moet het hem duidelijk zijn, dat aangegeven staat, dat Duivelen als Engelen werden geschapen, en verder dat de Heiligen menschen waren, die ik wel niet tot de massa reken, maar toch menschen met dezelfde neigingen als ieder ander mensch, er naast de ééne scheppende God geen andere wordt erkend.

Over de Engelen bestaat o.a. een uitvoerige officieele verhandeling van Thomas van Aquino.

Over de Heiligen gaf ik den heer I. reeds een boekje aan, maar wil hem nog opmerken het werk van Prof. Pijper uit Leiden. Het laatste is minder dienstig om de officieele opvatting te weten te komen aangezien het voor een groot gedeelte ver van die opvatting afwijkt.¹⁾ Echter kan de

heer I. uit het gedeelte dat wel volkomen met die opvatting strookt, zien, dat het voor een niet-Katholiek toch wel mogelijk is, de officieele opvatting te begrijpen.

Verder: In zijn eerste artikel schrijft de heer I. „Wel geloofden de groote massa's der heidenen aan de Goden, evenals er nu door de massa geloofd wordt aan Onzen Lieven Heer en Duivel, maar het is duidelijk, dat vooral de Grieksche wijsgeeren, de Goden ongeveer beschouwden, zooals wij dit nu doen n.l. als symbolen.” Het Fatum was het bovennatuurlijke, tegenwoordig God of geest genoemd.

In zijn tweede, „Omtrent Grieksche en Romeinsche wijsgeeren” is de heer I. het weer treffelijk met mij eens. In de vier citaten wordt n.l. gesproken van God (Fatum geest) niet van Hera enz.” Ieder die nog oogen heeft om te zien, zie. Eerst: de Grieksche wijsgeeren beschouwden de Goden als symbolen. Later merkt de heer I. zelf op, is in mijn citaten niet van Symbolen, zooals de heer I. die noemt gesproken.

Ook blijkt uit die citaten duidelijk, dat de Grieken en Romeinen zich God dachten als een met rede begaafd wezen, hetgeen niet wordt verstaan onder het „Fatum”.

Nog wil ik zeggen, dat tot de massa die aan Onzen Lieven Heer gelooven, alle menschen behooren welke de heer I. vindt in het opgegeven werkje van Kneller, o.a. Leibnitz, die een Theodicee schreef, Cauchy, Lord Kelvin en anderen; er is dus nog al goed gezelschap onder die massa.

Het gebruik van het woord symbool bij den heer I. is me nog niet duidelijk geworden. Onder een symbool versta ik een voorbeeld uit het dagelijks leven, waardoor een bovenzinnelijke gedachte wordt weergegeven, verzinnebeeld. Om op ons gebied te blijven: ik ken wel een slang met den staart in den bek als symbool van de eeuwigheid, drie in elkaar gevochten cirkels als symbool van de Drieëenheid en meerdere, zooals de Katholieke symboliek er zoovele telt. Neptunus als symbool van de zee is me niet zoo duidelijk.

Een laatste opmerking. De heer I. bemerkt wel, dat ik hier en daar wat uitnam, aangezien het niet mogelijk is in een couranten-artikel alle kromme opvattingen van den heer I. recht te zetten.

Hij betreurt dan o.a. dat de „kerkelijk heerszuchtigen” de massa niet verheffen in moreele onderdrukking. Bedoelt de heer I. soms dat de Christelijke in 't bijzonder de Katholieke moraal overtroffen is? Om te beginnen leze hij dan Prof. Bruining: „Het geloof aan God en het zedelijk leven”, een boekje waarvan het lezen hem niet veel tijd behoeft te kosten, verder neme hij nota van hetgeen Förster²⁾ in zijn werken, speciaal in zijn „Sex Ethil and Pädagogik” schrijft over Christelijke en Katholieke moraal. De heer I. kan daar ook over de heiligen een opvatting lezen, die aansluit bij de officieele Katholieke.

Hij beschouwe verder de hartverheffende consequenties, waartoe een moraal als die van Nietzsche voert. Hij denke eens na over hetgeen op crimineel antropologische congressen wordt verkondigd en bezie terloops ook eens de statistieken, welke aangeven de toename van het aantal zelfmoorden ook onder minderjarigen en geve daarna een eigen oordeel over moraal-systemen, die tot ideaal hebben, het grootst mogelijk aardsch geluk.

Nogmaals ik raad de heer I. het causaliteitsprobleem eens te bestudeeren als hij werkelijk eens wil komen tot een inzicht over de laatste oorzaak aller dingen.

Slikkerveer.

M. S. H. TROOSTER.

¹⁾ De heer I. wachtte zich dan ook dit werk ooit aan te halen als gevende de Katholieke leer.

²⁾ Beide laatstgenoemde auteurs zijn niet Katholiek.

Vereenigingsleven.

Bericht.

In overleg met de T. S. T.-redactie zal, waar het besproken onderwerp (zeestroomingen) op velerlei wijze zuiver technisch gebied raakt, een uitgebreid verslag van de jongste lezing van de Astronomische vereeniging ditmaal in het T. S. T. worden opgenomen. Belangstellenden verwijzen wij dus daarnaar.

DE REDACTIE.

Aan de ingeschrevenen van de T. H. en hen, die belangstellen in de studie voor Ingenieur.

(Uit deze, ons toegezonden, circulaire nemen wij gaarne een en ander over).

Bij dezen wendt de afd. Delft van de S. T. V. zich tot u, om uw aandacht te vestigen op het bestaan der Vereeniging en op de te houden lezing van den heer J. W. Albarda, w. i., over „Techniek en Maatschappij”, op Woensdag 22 Nov. a. s., des avonds 8 uur, in zaal 4 van de T. H.

Er is een tijd geweest dat de techniek voor hen, die er in bezig waren, was, iets zóó boven hun krachten grootsch, een zóó onpeilbare diepte van te verrichten pionierswerk, dat het zinloos leek, van den technicus meer te verwachten, dan een „zich houden bij zijn leest”.

De zich ontwikkelende industrie vroeg machines. Overal was de geautomatiseerde handarbeid der manufactuur rijp om door den „ijzeren arm” vervangen te worden. In een reusachtige opbloei vroeg de fabricatie om niets dan mechanische geldproducenten, om 't even hoe en waar.

Dat kon niet zoo voortgaan. Tegelijk met de uitbreiding der fabriekshallen over steeds meer terrein, wies er uit de massa der ontschoolden en verarmden een groot maatschappelijk lijden, dat al meer samenpakkend, dreigde te worden het tegengewicht, dat de pas verworven welvaart terug ging kantelen.

In die nawerking is ontstaan het streven om in de maatschappij zelf groeikrachten te vinden, die den kanker zouden tegenhouden. Het bleek niet genoeg te zijn te trachten naar technische vooruitgang alleen. De groote economische en sociale wetten duiken onverwacht op, doen zich gelden, dreigen engzuchtig industrialisme te doen ineensinken als revolutiebouw.

De ingenieur voelt deze invloeden overal in zijn werk. Naast de financieel-technische vraagstukken komen onvermijdelijk voor hem steeds meer op den voorgrond de sociaal-technische.

Door hen, die zich hiervan in ons land het sterkst bewust werden, is in 1904 de Sociaal-Technische Vereeniging van Democratische Ingenieurs en Architecten opgericht, welke zich ten doel stelt, door middel van den ingenieur, de bevordering van de volkswelvaart en het bevorderen van het staatswezen in democratischen zin, waarmee aangeduid wordt een bemoeiing van staatswege tot regeling van de verhouding der economisch zwakkeren ten gunste van de algemeene welvaart, waarbij ieder individu gelijkgerechtigd is invloed op het staatsorganisme uit te oefenen.

De afd. Delft heeft besloten een reeks voordrachten te organiseeren, waar, over sociaal-technische onderwerpen, personen zullen optreden uit verschillende kringen, om zodoende het sociaal-technisch besef der studeerenden te verhoogen.

Als begin, en eenigszins als inleiding is zij zoo gelukkig geweest een lid van het hoofdbestuur, den heer J. W. Alberda, w. i., bereid te vinden, die zich voorstelt een verhandeling te houden over „Techniek en Maatschappij” op Woensdag 22 November, 's avonds 8 uur, in zaal 4 van de T. H.

Bij dezen heeft het bestuur van de afd. Delft de eer, u uit te noodigen, zoowel ter algemeen profijt, als ter kennis-making met de S. T. V., deze vergadering bij te wonen.

Het Bestuur der afdeeling Delft:

E. HJLMANS, Voorzitter.

V. W. VAN GOGH, Secretaris.

K. OP DEN KAMP, Penningmeester.

Vereeniging voor Wijsbegeerte te Delft. *)

VERSLAG van de LEZING op Woensdag 25 October 1911, gehouden door den heer K. J. PEN over „De afkomst van Schopenhauer's wijsbegeerte.”

Met Kant, Fichte, Schelling en Hegel begint het laatste tijdperk der wijsbegeerte. De drie laatstgenoemde beheerschen het begin der 19e eeuw, doch \pm 1830 komt er tegenstand; het sterkst weerd zich Schopenhauer daarbij, en met succes. Want zijn tijd was niet gediend met de napratende volgelingen, en bovendien trokken de opbloei-

ende natuurwetenschappen terecht aller belangstelling. Doch „de mensch is 'n metaphysisch dier”, en filosofie is noodig; daarom klinkt \pm 1860 de kreet: naar Kant terug! Doch het nu ontstane Nieuw-Kantianisme is niets, en men heeft aansluiting gezocht en gevonden bij Fichte, Schelling en Hegel. Ze komen weer op, doch ondanks alle beweringen van het tegendeel is onze tijd nog lang niet boven hen uit. Deze hernieuwde studie heeft deze voor „Sophisten” gescholden wijsgeeren doen rijzen, terwijl tegelijk de zwakheid der tegenstanders voor den dag is gekomen.

In dit licht werd door den spreker Schopenhauer bezien en wel: 1° werd zijn „stelsel” in groote trekken met de eigen woorden van Schopenhauer ons geschetst; 2° werd verteld wat Schopenhauer van zijn „stelsel” en de afkomst daarvan beweerde; 3° werd aangetoond, dat zijn werk een „ragout” was van Kant, Fichte en Schelling: een stelsel zoo als dichterlijke eklektici dat samenlijmen, waarbij de schéuren daarin zelfs door den pleister van dichterlijke uitdrukkingen heen zichtbaar zijn.

I. *Het Stelsel.* Schopenhauer ging uit van de „allerzekerste waarheid”, dat alles wat kan worden gekend, slechts object in betrekking tot een subject is; wat hij ook aanschouwing van het aanschouwende noemde, of in een woord, voorstelling. Dit geeft ons nog maar de eene helft der wereld, want de andere zijde, dat is de wil. De wereld is „eenerzijds door en door voorstelling, anderzijds door en door wil,” en van uit deze twee oogpunten wordt ze achtereenvolgens beschouwd.

Als „wereld als voorstelling” valt ze uiteen in *objekt* en *subject*: het eerste verschijnt in de vormen van ruimte en tijd, — het tweede ligt daarbuiten. Staat nu tegenover het objekt het subject, tegenover ruimte en tijd staat als correlaat de zuivere zinlijkheid. Ruimte en tijd gaat op in *materie*: het hoogere van beide. Met de materie correspondeert aan den subject-kant het *verstand*. Dit verstand is, omdat materie-causaliteit, niets anders dan het inzien van causaliteit die alleen tuschen objekken bestaat. Onder de objekken is het lichaam iets bijzonders: het *onmiddellijk gekend* objekt, onmiddellijke eenheid van voorstelling en wil. En gelijk de mensch een mikrokosmos is, kon de wereld wel eens de *kranthropos* (groote mensch) zijn!

De volgende trap is die der *rede* of *reflexie*, waarmee aan de objekt zijde de *begrippen* overeenkomen. Dit zijn doode bleeke nabootsingen; ze leveren het stelselmatige der *wetenschap*, de filosofie gebruikt ze ook wel, maar bedoelt toch nog iets anders. Ook met die begrippen komt men niet achter het wezen der dingen.

En toch is dit de weg, dien allen voor hem zijn gegaan, Hij echter heeft een nieuwen weg gevonden; de wereld als *wil*. Het lichaam is nl. aan den eenen kant objekt, anderzijds wil, en dit is de sleutel tot het binnenste wezen. Wie dit niet inzien heeft de schuld bij zichzelf te zoeken, want 't is niet te bewijzen.

Naar *analogie* van ons lichaam beoordeelen we nu de overige dingen, en *nemen aan*, dat de natuur, gelijk ons lichaam, eenerzijds voorstelling, anderzijds hetzelfde moet zijn, wat wij in ons *wil* noemen. Zijn principieel noemt hij zóó, omdat volgens Schop. *het ding op zichzelf moct worden benoemd naar zijne volmaaktste verschijning*. Zijn „wil” is dus wat anders dan de gewone wil en Schop. zegt daarom dat ieder, die het gewone begrip wil niet „verruimd”, in een altijd durend misverstand zou blijven bevangen. Wie 't wél doet, ziet in de *dieren* ook in de *planten*, zelfs in de *anorganische* wereld verschijningen van den „wil”. Bij zulke exposés wordt Schop. gewoonlijk heel bloemrijk, gelijk uit aanhalingen bleek.

Dat wát, dat aan de verschijningen te gronde ligt, is voor de wetenschap *qualitas occulta*, voor de wijsbegeerte zijn 't verschillende graden van objektivatie van den wil, anders gezegd Plato's ideeën, en Schop.'s stelsel is nu een klimax van ideeën, trappen van zelf objektivering van den wil, beginnend bij de zwaarte en door het natuurlijk klimmend naar den mensch.

Over de rangorde der ideeën, de gewrichten in 't stelsel, is Schop. heel doezelig: hij weet dat, blijkens citaten, zelf, al is de lezer natuurlijk de schuldige. Een hoogere idee, een hoogere *potentie* van den wil, zooals hij 't noemt, ontstaat uit den *strijd* der lagere ideeën. Strijd is wezenlijke voorwaarden voor hoogere objektivatie; hoe hooger idee, des te grooter inwendige tegenstrijdigheid.

Doch dit kwaad brengt eigen tegengif mede: als hoogere objektivatie komt het inzicht, dat bij den mensch zich plotseling losscheurt van den dienst van den wil en het subjectief correlaat levert bij de ideeën. Dit willoos subject van het kennen is het zuivere subject, de heldere spiegel

van 't objekt, men kan daar den aanschouwende niet meer van de aanschouwing scheiden, maar *beiden* zijn *een* geworden. Deze bijzondere aanschouwing heeft de nuchter-wetenschappelijke niet, maar wel het *genie*, het „klare wereld oog”.

Hier is echter geen *wil* meer: door het inzicht tot rust gebracht heeft hij zich gewend, eerst in de askese, om op te gaan in een niet onder woorden te brengen mystiek. De *hoogste wils objektivatie is dus het inzicht*, dat als hoogere potentie zich *losscheurt* en de kracht van den wil *overweldigt*. Met den wil is ook 't objekt verdwenen en er blijft *niets* over. „Het geheele, op *niets* uitlopende proces is dus het tot zelfkennis geraken van den wil”. (Sch. II: 303).

„Niets” is echter iets relatiefs, het niets van iets, en onderstelt dat; is dus een negatie met inhoud. En gelijk voor óns de wereld alles, en 't nirwanam der filosofie niets is, is voor hem, die daarbij is aangekomen, dit nirwanam alles, en de heele reële wereld . . . niets. Later weet hij over dat „niets” wél wat. Toen zag hij in, dat ideeën eigenlijk ook nog objecten waren, eindigde hij zijn stelsel met het *beter bewustzijn*, ook „God” genoemd, waarin subjekt en objekt, inzicht en idee, zijn opgeheven.

II. Schopenhauer eert Kant, doch verguist Fichte, Schelling en Hegel. Met aanhalingen werd aangetoond, hoe Kant „de groote man” heet en Sch. „zijn ware troonopvolger”; dat de na-Kantianen in zijne oogen boerenbedriegers en marktschreeuwers waren, al moest hij toegeven, dat Kant zelf niet vrij is van hun onzin.

En toch is hun „onzin”, bijv. hun „absolutum” bij Schopenhauer ook te vinden: hij noemt 't alleen maar anders.

III. Nu werden de punten van overeenkomst tusschen hem K. — F. — Sch. behandelt. Gemeenschappelijk uitgangspunt voor alle na-Kantianen was het transcendentiaal-subjekt, waarvan volgens Kant alles afhing, alle categorieën moeten worden afgeleid. Hiertegenover dit transcendentiaal-subjekt heeft hij 't transcendentiaal-objekt = het ding op zich zelf, en van beiden vermoedt hij, dat ze uit een en dezelfde wortel komen. Deze is eerst aan Kant onbekend; later weet hij er meer van.

Fichte knoopt hieraan. Hij noemt die een eenheid van subjekt en objekt, gelijk Kant, het *Ik*, ook wel *denken*, of *wil* (!), of het „klare wereldoog”.

Schopenhauer heeft dus het *woord* ook al bij Fichte kunnen hooren, op diens colleges bijv.

Dat *Ik* is volgens Fichte de *ware wet*: „geen objekt, geen subjekt”, „geen idealiteit, geen realiteit”.

Deze wet is de „allerzekerste waarheid”, waarvan Schop. uitging, en zijn stelsel is een scale van corresponderende subjekt-objecten, waarna Kant zelf wordt pasklaar gemaakt.

Ook de onmiddellijke zekerheid, dat lichaam en wil één zijn, heeft Fichte; deze zegt, dat de dingen, op zich-zelf subjektief door het *gevoel* heen onmiddellijk worden gekend. Bij Fichte is verder het *Ik* niet een dood iets, maar de volstreekte werkzaamheid, die alleen in „Thathandlungen” bestaat; het *Ik* wordt dan overgedragen op de natuur, gelijk Schop.'s wil ook een eeuwige streving is, die we ook uit ons over op de natuur. Schop. is dus hoogst onbillijk geweest tegen Fichte, al had hij gelijk dat hij geen Fichteaan wilde heeten, want aan Schelling had hij minstens evenveel ontleend.

Terwijl voor Fichte de natuur onbelangrijk was, is ze voor Schelling een stelsel van voortdurend hooger gepotentieerde trappen der subjekt-objectiviteit, d.w.z. van het identieke in subjekt en objekt. Dit stelsel begint nu bij de zwaartekracht om uit te loopen op den hoogsten vorm: de intelligentie. Hier hebben we dus de scala van wils objektivaties in haar oorsprong, de „potenties”, en ook bij Sch. bleek in werkelijk de hoogste potensie het „beter bewustzijn”, waarin subjekt en objekt samengevallen en identiek zijn.

Bij Schelling, gelijk reeds bij K. en F., wordt de nadruk gelegd op de intellektuele aanschouwing: bij hem is ze het eenige orgaan der wijsbegeerte, ten dienste van het *genie*. Beiden hebben ze den cultus van het genie, en uit het exposé voor de pauze bleek hoe alles bij Sch. uitliep op 'n intellektuele aanschouwing. De conclusie is dus, dat hij het meeste van F. en Schelling heeft opgenomen, en dat als Schop. nog eens had kunnen beginnen, zijn principieel niet meer *wil* had kunnen noemen, omdat de streving immers moest worden genoemd naar de hoogste objektivatie; en dit was tenslotte het „beter bewustzijn”. — Hij had dan met een stelsel daarvan, van het subjekt in objekt omvattende denken moeten beginnen, en was dan werkelijk boven F. en S. uit, en tot de voeten van Hegel gekomen.

Nu is hij er diep beneden gezakt, en valt zoo onder 't oordeel van Hegel over de wijsbegeerte in 't begin der 19e eeuw, de lateren nemen van de grootten hier en daar een trap en een snap, flausen daarmee hun „stelsel” samen en wanen zich dan groote mannen, terwijl de gedachten, als ze er in zijn, alle uit K., F., of S. zijn gehaald.

*) Het doel van deze vereeniging is kennismaking met de wijsbegeerte in den ruimsten zin des woords. Voor het lidmaatschap (bijdrage f 2.50 per jaar) melde men zich aan bij den 1en schrijver, den heer H. H. Cop, Nieuwe Plantage 62, Delft. Vóór Januari zullen denkelijk nog twee lezingen gehouden worden. Verder heeft de heer Dr. J. Clay zich bereid verklaard, te beginnen in de maand Januari, een cursus te geven over Natuurphilosophie.

(Zie verder Derde Blad.)

ADVERTENTIEN.

Een sedert jaren in een der hoofdsteden van ons land gevestigd Bouwkundig Bureau met eerste klas relatien zoekt

JONG VENNOOT,

van goede familie, BOUWK. INGENIEUR of ARCHITECT, om tegen nader overeen te komen inbreng en conditiën gezamenlijk en afzonderlijk te arbeiden.

Brieven onder No. 3443, Bureau van dit Blad.

DINEEREN.

Onverwachts kwam er heden een kamer vrij, zoodat er gelegenheid is voor 8 à 10 personen om goed te dineeren.

Adres OUDE DELFT 90.

Het van ouds bekende adres is: —

S. LOGCHER,
: CHOORSTRAAT 46, :

die betaalt den hoogsten prijs voor
net gedragen Heerenkleeding.

Op verlangen

van meerdere studenten hebben wij besloten,
in Delft

aan de H.H. studeerenden onderwijs in de
MODERNE TALEN

te geven en tot dit doel daarvoor geschikte leeraren uit Den Haag te zenden, omdat het dikwijls de H.H. studeerenden aan tijd ontbreekt, om voor lessen naar Den Haag te komen.

Ten einde alles naar wensch te kunnen regelen, verzoeken wij beleefd de H.H. studenten, die genegen zijn aan dit onderwijs deel te nemen, ons schriftelijk te willen opgeven, in welke talen zij wenschen onderwijs te ontvangen. Wij zullen dan aan deze heeren eenen prospectus zenden en hen binnenkort mededeelen, wanneer deze lessen kunnen beginnen.

The Berlitz School of Languages
(ORIGINALE BERLITZ SCHOOL).

DEN HAAG.

Noordeinde 58^a en 20. TEL. 2234.

WACHT U VOOR DELOYALE CONCURRENTIE.

De Wonderen der Techniek

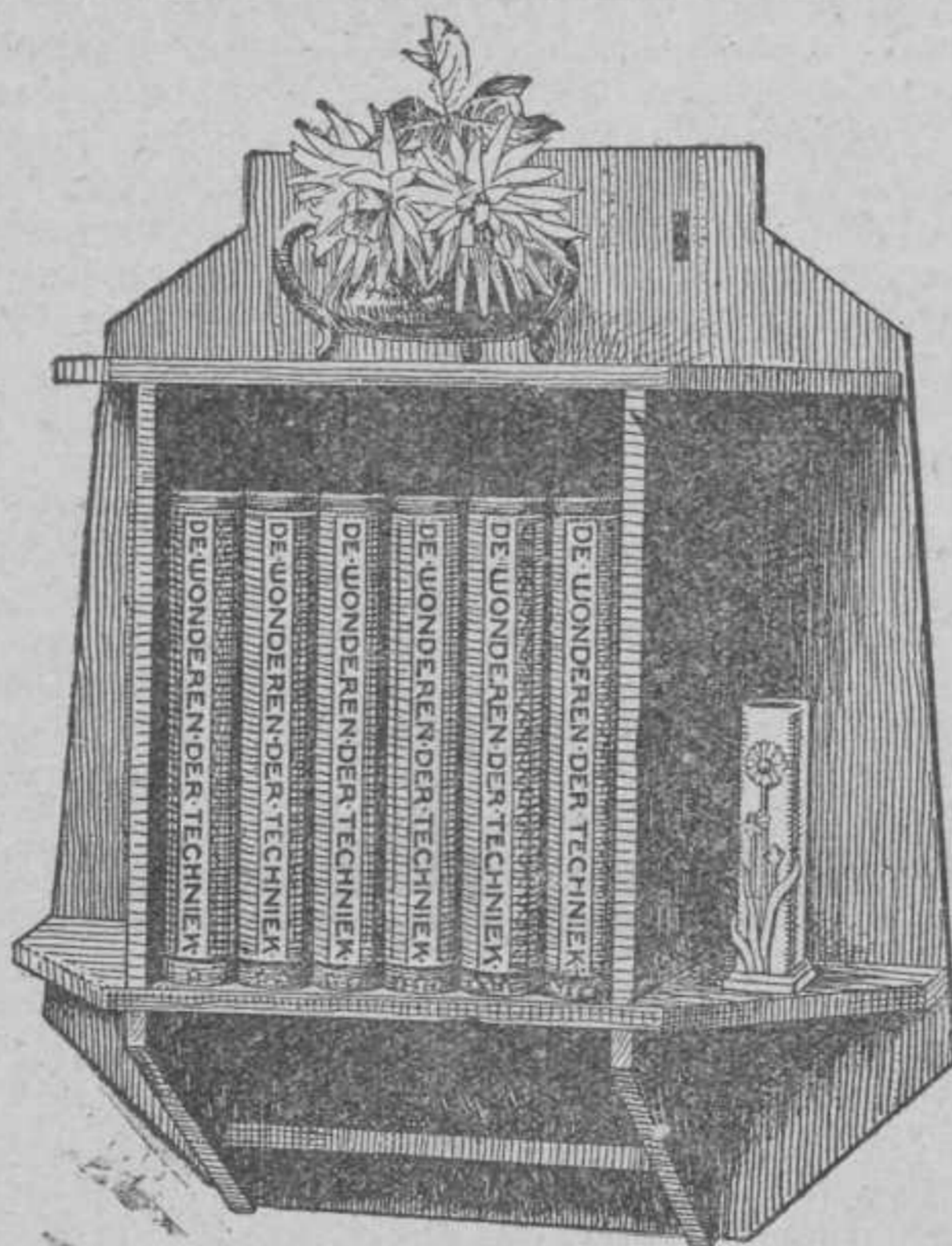
het standaardwerk der uitvindingen en van de vorderingen der techniek

waarmede deze belangwekkende boeken geheel uitverkocht waren, terwijl wij onafgebroken dagelijks tal van orders bleven ontvangen, vooral door aanbevelingen van hen, die werk reeds bezitten. Wij besloten daarom deze collectie fraaie, interessante en leerzame boeken te doen herdrukken. In dezen nieuwen uitgaaf, die thans gereed is, zijn aanvullingen aangebracht, welke de vooruitgang der techniek in de enkele jaren, sinds wij dit werk begonnen, noodzakelijk maakte. Overigens is deze nieuwe uitgaaf, wat inhoud, degelijkheid en sierlijkheid van uitvoering betreft, gelijk aan den vorigen, doch hebben wij nu tevens aan de reeds bestaande vijf deelen, een nieuw zesde deel toegevoegd, bevattende de nieuwste vorderingen op het gebied der uitvindingen en ontdekkingen.

Nimmer is de kennis van technische dingen van zoo groote betekenis geweest als in den tegenwoordigen tijd. En nimmer is de belangstelling van de meest uitgebreide kringen voor de alles hervormende uitvindingen van de mensche lijke scherpzinnigheid, voor de grootsche werken van scheppende handen, voor de steeds diepere navorsching der wonderbare natuurkrachten levendiger geweest als thans. Er is inderdaad geen stand of beroep, waarvoor een zekere mate technische kennis niet eene onontbeerlijke uitrusting vormt om met den tijd te kunnen meegaan, hem te begrijpen en zich de voortbrengselen der beschaving ten nutte te kunnen maken. Ons werk geeft jong en oud gelegenheid deze kennis te verwerwen, het bevat in woord en beeld en in begrijpelijken, aantrekkelijken vorm, alles, wat de beschaafde mensch onzer dagen uit het groote en interessante rijk der uitvindingen en ontdekkingen weten moet, het vormt een nog niet bestaand populair standaardwerk, eene nog niet bestaande encyclopaedie van het in onzen tijd meest op den voorgrond tredende en meest in ons leven ingrijpende gebied van menschelijke bezigheid, die zoowel voor den vakman als voor den leek, voor den geleerde als voor den arbeider, in het kort voor iedereen van waarde is, die zijne kennis wil uitbreiden, zich op nuttige wijze bezighouden of zijne krachten verder wil uitoefenen, ten dienste van de beschaafde menschheid. Dit werk is eenig in zijn soort en de nieuwste vorderingen der techniek zijn

Uitgegeven onder redactie van H. J. BORGERHOFF VAN DEN BERGH, electrotechnisch Ingenieur; J. P. ENKLAAR, Luit. der art., Leeraar a/d Kon. Mil. Academie te Breda; J. A. EIJMERS, Leeraar; G. M. DE LINT, Leeraar H. B. S.; Dr. J. H. L. TERWOGT, Arts; B. J. VAN TROTSBURG, Leeraar in de chemie; H. VERHAGEN Jr., Mijnbouw-ingenieur, en A. J. L. WILLEKENS, werktuigkundig Ingenieur.

ZES kloeke deelen. Ruim 1800 bladzijden. Meer dan 400 platen, kunstbijlagen en andere illustraties

Deze afbeelding is naar eene fotografie. De hoogte der étagère is een halve Meter.

Een postwissel van f 1.75 brengt deze eikenhouten étagère met de boeken in uw bezit.

f 1.75 contant en het geheele complete Werk, bestaande uit zes deelen, gebonden in fraaie prachtbanden, worden u met de eikenhouten étagère franco toegezonden. — Eerst nadat gij de boeken een maand lang in huis hebt gehad, betaalt ge weder een luttel bedrag.

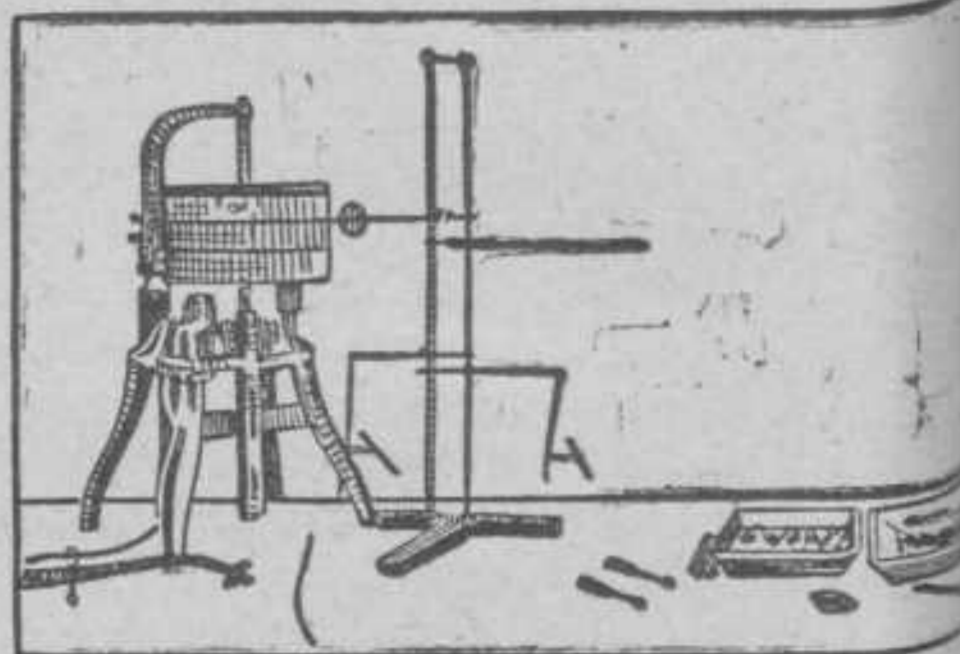
Het Volksonderwijs zegt: Voor ons liggen twee van de zes deelen, waarin de Wonderen der techniek zijn verschenen. En we zeggen het met eerlijke bewondering — welke deelen!

Het nieuwste op het gebied van de meest bewonderenswaardige wijze, waarop 's menschen geest, geleid door de heerlijke ontdekkingen van tot heden vaak ongekende krachten, zich uit, vindt daarin een plaats, in dichte, goed geschreven tekst, in mooie foto's. Wij achten deze uitgave, ook om de uitnemende wijze van bewerking, een groote aanwinst voor ons zelf en voor onze jongeren, een welkome vriend en leermeester voor elk belangstellend in en met zijn tijd meelevend gezin.

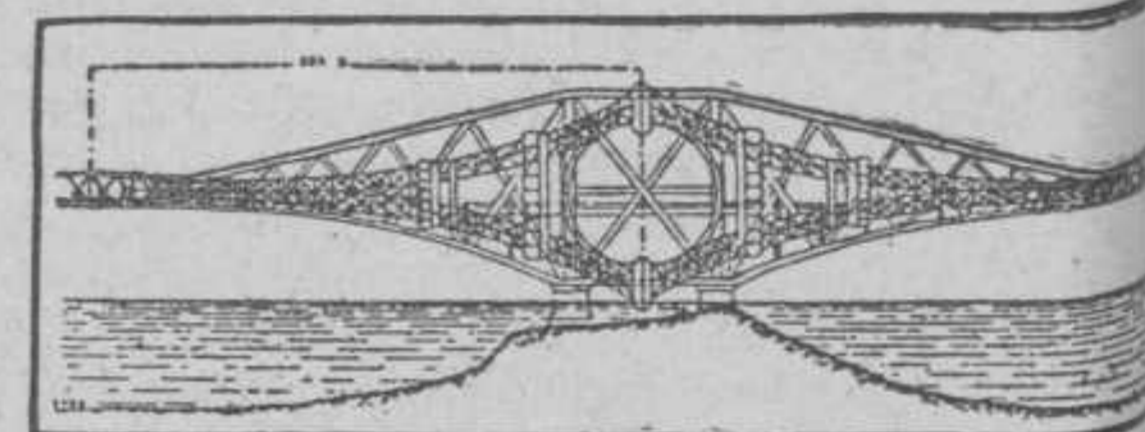
HET GROOTE REGISTER OP DEN INHOUD beslaat alleen reeds zeventig bladzijden met verwijzing naar **RUIM 3600 ONDERWERPEN.**

Dit is wel het beste bewijs voor den enormen omvang van het werk.

duidelijk verstaanbaar en alleszins volledig voor den belangstellende lezer beschreven. — Blader vijf minuten in dit degelijke en zoo aangenaam lezende werk, schenk één minuut aan elk van de 6 deelen laat de honderden platen door uw vingers glijden, sla hier en daar een blik op de opschriften boven de pagina's en ge wilt er niet meer van scheiden. Gij zult volmondig erkennen dezen schat wetenschap op een gebied waar iedereen dagelijks direct of indirect mede in aanraking komt, niet te kunnen missen, wilt ge niet achter raken in beschaving en ontwikkeling.

Apparaat ter bepaling van de werking van verschrompeling vergiften op het hart.

De brug over de rivier de Forth (Engeland). Om een denkbeeld te geven van de lengte dezer brug, zijn hierop twee Eiffeltorens getekend.

Een Sieraad voor de Huiskamer

Zendt ons een postwissel van f 1.75 als eerste betaling, en zenden u franco en goed verpakt de hiernevens afgebeelde moderne eikenhouten étagère, met het prachtwerk van 6 in prachtige lederen banden, waar gij en uw geheele gezin

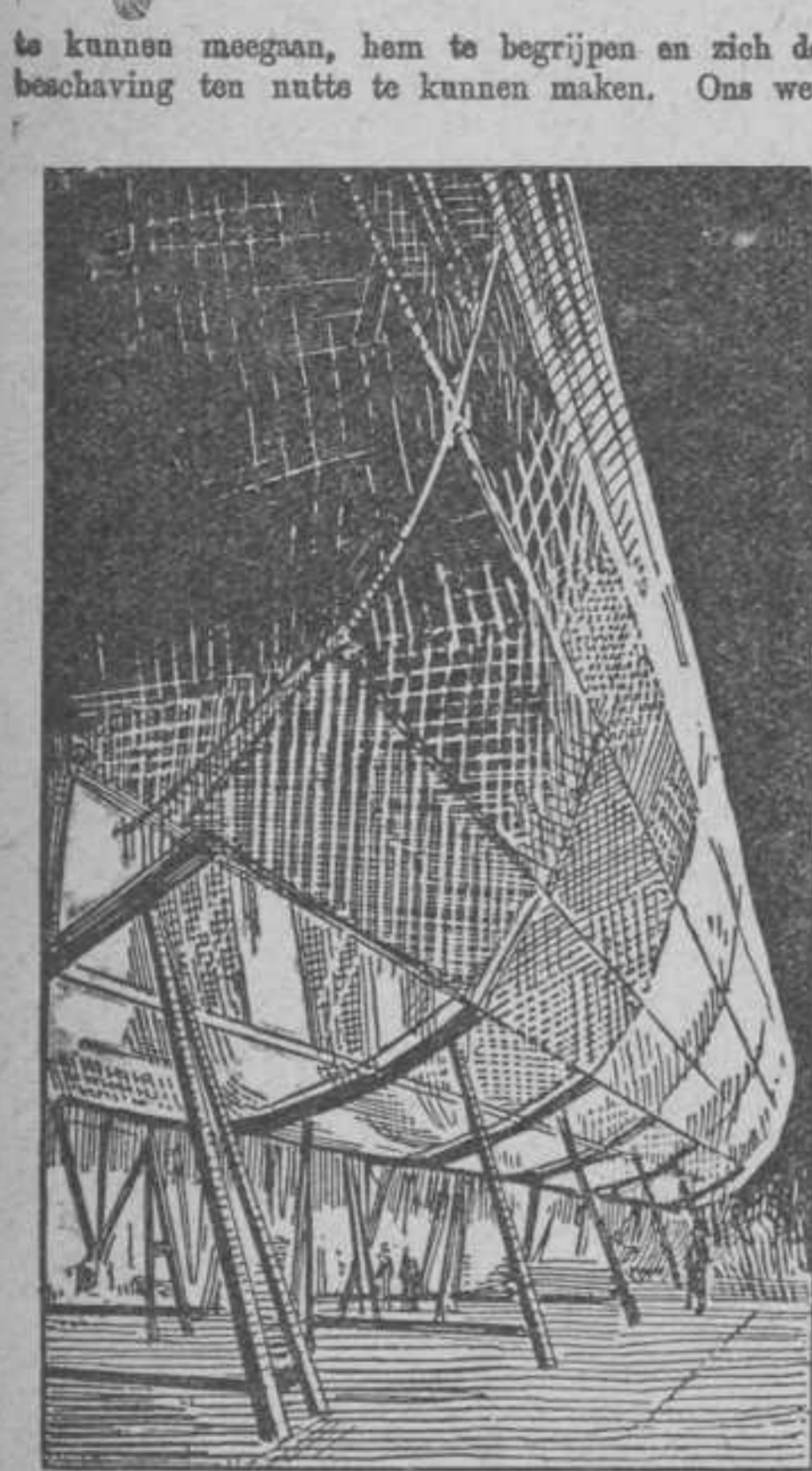
leven lang nut en plezier van zult hebben. De geheele pers is eenstemmig van lof over de degelijke en fraaie uitvoering en den grooten ondernemingsgeest, waarmee dit werk tot stand is gekomen. Het zijn boeken van de eerste tot de laatste bladzijden leerzaam bociend in hooge mate. Men kan er grepen uit doen, in midden, in het begin, aan het einde, overal is het interessant.

Een blik van duizelingwekkende hoogte. (Gezicht op Brooklyn Bridge, New-York).

ONDERHOUDEND, LEERZAAM en NUTTIG voor IEDEREEN en voor het GEHEELE GEZIN

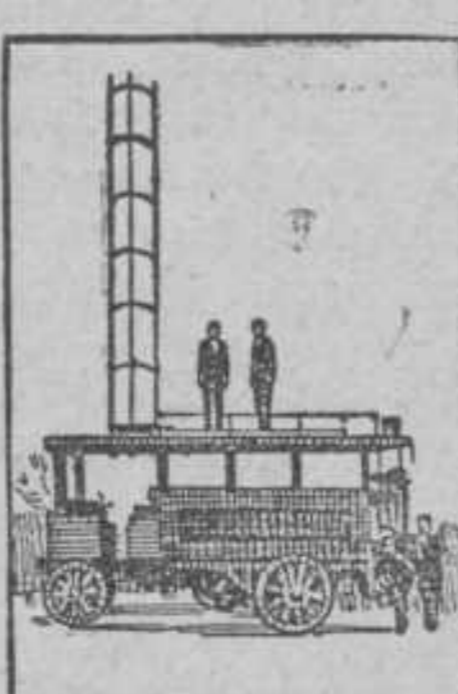
Machiniekamer en stuurstoel van de Amerik. onderzeeboot „Holland”. De groote slinger regelt de machinerie, die de boot op de verlangde diepte houdt.

Het aluminium karkas van Zeppelin's luchtschip.

De Bredasche Ct. zegt: Van dit omvangrijke werk bevestigt elk deel ons geheel in de meening, dat wij hier te doen hebben met eene uitgave van meer dan gewone betekenis. Legio toch is het aantal handboekjes en populaire geschriftjes, welke op het even interessante als uitgebreide gebied der technische uitvindingen belangstelling trachten te wekken voor dat deel van 't menschelijk weten; maar meestal zijn die werken of te veel vakkundig of te oppervlakkig behandeld, waardoor ze zeker toch wel hun nut kunnen hebben, maar geen aanspraak kunnen maken op den titel: standaardwerk. Dit nu is bij „de Wonderen der Techniek” wel het geval, daar in dit werk de onderwerpen zoodanig behandeld worden, dat en de man der praktijk en de leek er hun licht kunnen opsteken; zonder oppervlakkig te worden, is toch nimmer het geschrevene doorspekt met de technische uitdrukkingen, welke den niet-vakkundigen lezer het begrijpen onmogelijk zouden maken, terwijl het steeds door een vlotte verteltrant weet te boeien.

De Jongellingsbode zegt: Het ziet er keurig uit met zijn tal van fijne illustraties. Maar niet minder belangrijk is de inhoud. Wanneer men dit boek gelezen heeft en aanschouwt den machtigen vooruitgang op 't gebied der uitvindingen en de toepassingen daarvan, wanneer men die velerlei werken van des menschen geest heeft bewonderd, dan denkt men onwillekeurig aan den uitroep van Hamlet: „Welk een meesterwerk is de mensch”. De Kath. school zegt: Met groot genoegen hebben wij deze boeken voorgelezen. De schrijvers, alle ervaren mannen, zijn erin geslaagd in zeer onderhoudenden en aangenamen vorm een duidelijk beeld te geven van de behandelde onderwerpen. En de kunstige illustratie draagt er niet weinig toe bij om dit boek te maken tot een PRETTIGEN LEIDSWAAN, EEN GEZELLIJEN VRIEND.

Verplaatsbaar station voor Marconi's draadloose telegraaf, gestald op een auto.

De Wonderen der Techniek.

Het EENIGE groote werk, dat werkelijk „bij” is en alle moderne uitvindingen uitvoerig beschrijft en met fraaie en interessante afbeeldingen toelicht.

Zes kloeke deelen. Ruim 1800 bladz.

Meer dan 400 platen, kunstbijlagen en andere illustraties. Teneinde eenigszins een denkbeeld te kunnen geven van de uitgebreidheid, volledigheid en volledigheid van dit werk, van de aantrekkelijkheid der behandelde onderwerpen, van de uitnemende wijze waarop de schrijvers zich van hunne taak: gemakkelijk begrijpelijk en nochtans niet oppervlakkig te schrijven, hebben gekwet, van de rijke toelichtende illustraties en van de fraaie uitvoering, hebben wij eene uitvoerige brochure als proeve van bewerking doen samenstellen. Deze brochure wordt op aanvraag gratis en franco toegezonden door den uitgever **J. C. DALMEIJER te Amsterdam, Van Breestraat 44.** Haast u echter deze brochure aan te vragen, waarvan wij de laatste partij aangebroken hebben. Ook zigt gij nu nog zeker de boeken franco en goed verpakt ineens compleet te ontvangen, terwijl gij het op gemakkelijke wijze kunt betalen. Voor verdere inlichtingen leze men de uitvoerige geïllustreerde brochure, die op aanvraag gaarne omgaaend gratis en franco wordt toegezonden.

Hierlangs af te knippen en zenden aan den Uitgever J. C. DALMEIJER Van Breestraat 44 te Amsterdam.

Zend mij gratis en franco de uitvoerige brochure over „DE WONDEREN DER TECHNIEK”

NAAM:

ADRES:

PLAATS:

STUDENTEN- (ALLES DUIDELIJK a.v.p.) WEEKBLAD.

Ook verkrijgbaar tegen betaling van een kwartje per week.

Men vrage de brochure met volledige inlichtingen.

DERDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 16 NOVEMBER 1911. No. 7.

„De maatschappelijke oorzaken van de misdaad”.

VERSLAG van de LEZING, gehouden door Mr.
W. A. BONGER, voor de Soc. Dem. Stud. Club.

Er is geen vraag bijna, waarover zoveel woorden verloren zijn, als die van de „Vrije Wil”. Terwijl echter in „binnenkamer” en op vergaderingen geleerd gepraat werd, ging de wetenschap op het gebied van werken en doen haar gang, en nu na 25 jaar pas, is de statistiese studie van de misdaad, die noodzakelijk uitgaat van een buiten de wil van het individu gedetermineerde invloed, die overheerst, geworden tot een erkende wetenschappelijke methode. In de plaats van de godgeleerde stelling der „predestinatie” kwam de hypothese, die besloten is in het woord Criminele Sociologie.

De eerste, die er aan gedacht heeft *maatschappelijke oorzaken* van de misdaad te stellen in plaats van het „slecht willen” is Thomas More in zijn „Utopia”. Engeland was in zijn tijd het voornaamste wolproducerende land en de groot-grondbezitters verjaagden hun pachters om schapen te fokken. Dit gaf More op als oorzaak der toen geweldig toenemende misdadigheid en van toen af is men meer acht gaan slaan op de kriminaliteit als verschijnsel.

Zo wees Qutelet er op, dat de misdaad volgens de statistiek een grote, steeds terugkerende regelmaat vertoont. In 1848 vestigde een Franse geleerde de aandacht op de afwijkingen in de kriminele statistiek. Een grote toename van misdrijven werd gekonstateerd in dit jaar van industriele crisis en algemene oogstmislukking. Hierdoor werd de Duitser Meyer er toegebracht het verband tussen graanprijzen en economische misdaden grafies voor te stellen; de kurve van Meyer toont bij stijgende graanprijzen een stijging van economische misdaden.

Sindsdien ging de statistiese bestudering van de misdaad regelmatig voort tot de school van Lombroso een inzinking bracht. Hem was het verband met de maatschappij geen onderwerp van studie, doch de persoon van de misdadiger. Volgens zijn atavistische leer, is het individu misdadig, door bij de geboorte reeds aanwezige eigenschappen, die veelal met terugslag hereditair overgekomen zijn. Later kwam hij tot de stelling, dat individuen met bepaalde degeneratieverschijnselen (afwijkingen in de bouw van de schedel e.d.) misdadigers waren.

De toetsing van deze bewering kon niet volstaan met onderzoek van mensen in de gevangenis, doch moest zich uitstrekken ook tot de individuen daar buiten. Nu vond de Duitser Necker, dat van de *verplegers* in zijn inrichting 97 % zogenaamde ontaardingsverschijnselen vertoonden. Doch vooral het feit, dat talloze misdadigers in 't geheel geen tekenen van ontaarding bezitten, is voldoende om de leer van Lombroso als onjuist te verwerpen.

Meerdere wapens tegen Lombroso's antropologische stelling levert de etnologie, die zich bezighoudt met de bestudering van volken, die onder heel andere en veel eenvoudiger omstandigheden leven dan de leden onzer zeer ingewikkelde maatschappij. Al terstond leert deze wetenschap, dat een aantal misdrijven, die nu veelvuldig voorkomen, bij sommige primitieve volken ten eenmale ontbreken, hetgeen een scherp licht werpt op de grote betekenis van de maatschappelijke omstandigheden.

De primitieve volken leefden in kleine groepen, waarin gemeenschappelijke strijd tegen de natuur werd gevoerd. Ook door het oorlogvoeren om jachtgebied voelen zij zich solidair en deze gelijkheid van economische belangen deed de sociale aanleg versterken.

Wanneer door de stijging van de produktiviteit van de arbeid de ruil ontstaat, begint de hebzucht zich te ontwikkelen en wordt de eenheid van de groep minder vast. Hier begint zich al de tegenstelling te vormen tussen rijken en armen, die de maatschappij doortrekt met een atmosfeer, waarin de misdaad welig gedijt.

Beschouwen we nader de misdaad en zijn oorzaken in de tegenwoordige maatschappij, waarin meer dan ooit de tegenstelling tussen arm en rijk ons de waarheid doet gevoelen van Plato's woorden: „Een natie met armen en rijken omvat feitelijk twee naties”.

Uit de statistiek blijkt van welke enorme invloed de omstandigheden, waaronder de kinderen worden opgevoed en die opvoeding zelve zijn op het vormen van misdadigers. Hierbij moet genoemd worden het feit, dat vele arbeiderskinderen op jeugdige leeftijd gedwongen zijn tot langdurige en harde arbeid in een omgeving, die vaak ruw is en demoraliserend werkt. (Zie Quendo's „Levensgang”.)

Een niet minder belangrijke bron van misdadigheid vinden we in de slechte woningtoestanden. Vooral de eenkamerwoningen zijn van ongunstige invloed op de sexuele moraliteit der kinderen en doen het cijfer der sexuele misdrijven stijgen.

Van grote betekenis is de geestelijke toestand van de arbeidersklasse, die dikwijls door lange arbeidstijd en ellende is afgestompt en verdierlijkt. De kriminele statistiek in Engeland toont aan, dat onder de onbeschaafde, laagststaande arbeiders de meeste misdadigers worden aangetroffen. Zij missen het weerstandsvermogen tegen prikkels van buiten, die de beschaving ons geeft.

De economische misdrijven (diefstal e. d.) kunnen we verdelen in: 1°. die uit nood, 2°. uit begerigheid, 3°. door beroepsmisdadigers.

Een treffend voorbeeld voor de 1°. groep leveren ons de cijfers omtrent de misdadigheid bij vrouwen, waaruit blijkt, dat bij weduwen, die voor zich zelf moeten zorgen, een 3 maal grotere kriminaliteit bestaat dan voor andere vrouwen. Dat de nood meermalen misdadigheid tengevolge heeft, blijkt uit de toename van de economische misdrijven in de winter en in tijden van crisis en werkeloosheid.

De misdaden door begerigheid worden vermeerderd door het opwekken van deze eigenschap door de grote etalages in de steden en komen dan ook daar het meest voor.

De betekenis van de maatschappelijke omstandigheden voor de kriminaliteit wordt bevestigd door een verschijnsel, dat tevens Lombroso's theorie van de „aangeboren misdadigheid” volmaakt logenstraft.

Engeland heeft n.l. talrijke misdadigers van de ergste soort naar Australië gedeporteerd, zodat er ongeveer evenveel vrijwillige emigranten als misdadigers waren.

Volgens Lombroso's leer zou Australië het land van misdadigheid bij uitnemendheid moeten geworden zijn, doch de statistiek doet zien, dat juist in Australië de kriminaliteit veel geringer is dan in andere landen, hetgeen uit de meerdere welvaart van de bewoners moet worden verklaard.

De konklusie waartoe de kriminale sociologie ons brengt is: De strijd tegen de misdaad is niet de strijd tegen de misdadiger, doch tegen de maatschappelijke verschijnselen, die de misdadiger voortbrengen.

A. F. B.

Boekbespreking.

NAGELATEN WERK VAN ADRIAAN
VAN OORDT.

Bussum, C. A. J. VAN DISHOECK, 1911.

Een zeer bijzondere charme ligt in dit werk, tot de bespreking waarvan wij ons gezet hebben.

Toont het ons Adriaan van Oordt in al de superioriteit van zijn beeldings-kunst, toch werden wij getroffen door hiaten en mislukkingen die, naast het véle goede, te sterker onstemmend op den voorgrond treden.

Want, en dit zij vooraf gezegd, Van Oordt is de *beschrijver* bij uitnemendheid; zelf wetend, dat hier méér zijn talenten liggen, dan in de weergave van het gesproken woord, laat hij zelden zijn personen praten. Doet hij 't toch, dan zijn hun gezegden zóó ongenietbaar-houterig, dat de stemming er onmiddellijk door gebroken wordt (c.f. o.a. „Een Liefde in Limburg”). Liever dan deze slecht-beheerschte spreektaal geeft hij dan ook omschrijvingen, als: „Elkaar telkens invallend, elkaar aanvullend met gelijkgezinde betuigingen geraakten ze in een levendige gedachtenwisseling” of „stooten elkaar bemoedigende woorden toe” of „raken elkaars belangstelling aan”. —

Maar wanneer hij zich gaan laat in zijn rijp en stevig proza en, altijd zichzelf, nu eens de stoere taalkracht van een Teirlinck, dán het vloeiend-melodieuse van een Streuvels nabij streeft, is hij in zijn element. Dan, in zijn zoeken naar het afwijkende, héél aparte, het eigenste eigene, komt hij tot verrassende effecten, zij het, dat hij soms wel eens wat ver gaat en dan tot het buitenissige overslaat.

Wat dunkt u b.v. van een beeld als (blz. 22):

... „het vunze gesprek, waarvan enkele woorden nog hun kattelwaad uithaalden in den tuin van zijn gevoelsleven”.

Ons inziens is dit leelijk, want gewrongen en gezocht. —

Maar laat ik u als tegenstelling iets van het meest geslaagde laten zien. „Benedictijner Abdijkerk” is, als eerste van deze reeks nagelaten werken, wel het beste. Welk een religieuze intimiteit, welk een raakheid van teekening en beheersing van taal.

„In de kerk leefde een stille verwachting, waarbinnen kleine geluiden kwamen vallen; teenstappen, lichtzinnig gejaagd, tipten over de steenen vloer, een stoel verschoof met een jankend geluid; hier en daar zeeg een vrouwen-gestalte vaag ruischend neer; maar hoog boven dreef het klokkegelui in langzaam titanisch gestorm tegen den kerktoren aan.

Er was een koelte, die tusschen kolommen en bogen gespannen, heel stille, door geen tocht van buiten aangevoerd, scheen te hangen.

Aan de wanden der zijbeuken verhaalden schilderingen in veel rood en goud van martelaarsstrijd en wonderdaden.

In nissen onder koepelingen van schaduw, waar kleine ramen regelmatig afbestekt als luchters straalden, stonden gesloten triptiekkasten, wier deuren vermurwd waren tot grijze vakken, en daarnevens marmeren altaartafels heel schuchter het luide gelicht van koperen kandelabers te dragen.

De nissen kringden om het koor, dat afgesloten werd door een zwart marmeren omheining, waarachter altaarvaatwerken in stilte praalden.”

Mooie gedeelten vonden wij ook in „Een Liefde in Limburg”. Sta toe, dat wij hier enkele doen volgen.

„Hij antwoordde wat en eenmaal den gewonen klank zijner stem herwonnen, sprak hij door, vroeg naar haar leven in Houthem, herinnerde haar aan kleine voorvallen in hun beider jeugd, wat hen even glimlachen deed en dan de blikken over de wei, die in hoogten en dalen zich schenen te wiegen tusschen de stammen der boomen, werden ze weder stil, beiden aldoor kijkend dienzelfden kant uit.

Zij voelden zich aan elkander verwant door een gelijksoortig ongeluk, dat hen getroffen had; en toch droeg het meisje het besef bij zich, dat er nog iets anders tusschen hen gekomen was, een onzichtbaar ontroerend gebeuren, dat hen van elkander verwijderd hield en dat hen toch elkanders bijzijn deed zoeken. En het hoofd wendend keek zij hem schuchter vorschend aan en ook zijn blikken zochten de hare.

Hij ontroerde weer bij het zien harer donkere oogen met olijfgroene glansen, waarover lange zijge wimpers een diepe uitdrukking aan haar blikken gaven.

En toen zij bemerkte, dat zijn adem sneller ging, dat zijn blikken als in verwarring een uitweg zochten, verbleekte haar gelaat, zonken haar blikken en voegden haar handen zich te zamen, als om een uitweg uit deze bedremmeling te zoeken.”

Als voorbeeld van uitstekende natuurbeschrijving, die ons aan Teirlinck denken deed:

„Toen zij een eind zwiwend naast elkander voortgelopen hadden, scheurden de wolken vaneen en dreven dicht op elkander, elkander overvarend en zich vormend tot blauwige, dikke wolkenlagen voort naar het oosten, terwijl hier en daar flarden en vezels van wolkjes uit elkander rafelden en als pluizen wol vlokten over en tusschen de sterren. En in een verrassend gouden lichting trad de volle maan te voorschijn, de randen der wijkende wolken verguldend en heel het land, het effen deinende, onder de overheersing van haar licht brengend.”

Maar daar is zoovéel, te veel om over te nemen. Daar zijn de losse „Notities” aan het einde, ware juweeltjes, die ik u wel in hun geheel zou willen geven, ware onze ruimte niet zoo beperkt. Maar, waartoe ook, gij kunt ze zelf lezen, hetzij op uw bibliotheek, hetzij thuis op uw kamer.

Want 't is een begeerenswaard bezit, dit nagelaten werk. Zelden zagen wij een meer verzorgde uitgave tot zoo geringen prijs. Druk, papier en omslag, alles werkt mee om dit boek aantrekkelijk te maken.

Delft, 8-11-'11.

J. v. R.

TWEDE ZIONISTISCH STUDENTENJAARBOEK.

Onder de verschillende jaarboekjes die ons bereiken, hebben we dit keurig boekken met eenig eerbied doorgebladerd. Immers een adreslijst doet ons zien, dat slechts een 40-tal studenten deze uitgaaf tot stand brengen, en

daarmede, wat teekenwerk en inhoud betreft, de corps-almanakken opzij streven! Alle hulde!

Het zionisme: „Der Zionismus erstrebt für das Jüdische Volk die Schaffung einer öffentlich-rechtlich gesicherten Heimstätten in Palästina”, dat zionisme is geworden tot een gemeenschappelijk ideaal, een gezamenlijk streven van het echt-Joodsche volk, wat hun wakker roept, vereend en opheft.

Het heeft — ik schrijf hier eenige woorden af — het vreedzame, rustig voortkabbellende leventje van het Jodendom van West-Europa, meedoogenloos in de war gestuurd. We hebben den Jood van het Westen, die zich veilig waande en lekker-tevreden voelde in z'n omgeving en zich wonderwel geassimileerd meende, duidelijk en onafwijsbaar getoond, dat hij voor z'n omgeving een vreemd element bleef en slechts 'n moreele dikhuidigheid hem ongevoelig kon maken voor de schampere minachting, die z'n mede-Germanen en mede-Galliërs hem betoonden....

Den Jongen Jood, die door de wereld ging, zoekend en hunkerend naar 'n ideaal, dat richting en volheid geeft aan z'n leven, die 'n innerlijk evenwicht, 'n steunsel zocht tegen den smaad en geringschatting der wereld om hem heen, die hem steeds z'n vreemd-zijn liet voelen; hem hebben wij gegeven het lichtend richtsnoer, het heilige baken in de branding van het ballingschapsleven: het Zionisme.

Jonge Joodsche studenten, ziet de kracht van overtuiging die uit dit boekje van 40 uwer zoo ronduit spreekt.

C. T.

Ingezonden Stukken.

Aan de redactie van het Studenten-Weekblad.

WelEdele Heeren!

Naar aanleiding van het artikel van A. B. in No. 6 van uw blad, in verband met het optreden van den heer A. F. Bakhoven op de laatste vergadering der Debating-Club, is het mij wellicht veroorloofd een enkel woord te zeggen over deze Socialistische propaganda.

A. B. eindigt zijn artikel aldus: „Dat wij het recht hebben die overtuiging te verkondigen, heeft zelfs na een zwaren strijd, de hooggeachte Tweede Kamer erkend”. Hoewel ik hiervan als iets nieuws nog niet gehoord had, wil ik het graag geloven. Daar tegenover wilde ik echter, en dat in naam van meerderen opmerken: dat men het *recht* kan erkennen om eene overtuiging te verkondigen en toch zooveel doenlijk daartegen optreden. En dat wel wanneer van dit recht te onpas gebruik gemaakt wordt.

Dit nu: het te onpas verkondigen van een Socialistische overtuiging is in den laatsten tijd weer bijzonder opvallend. Van het rondlopen met 't Erfurter Program wil ik niets zeggen na A. B.'s uitvoerig excuus. Van het schrijven over vooroordeelen en zich daarbij beperken tot een „afkeer van al wat Socialist is of heet” is dit te zeggen, dat men in een Studenten-Weekblad van 1911 voor het oogenblik belangrijker punten zou kunnen verwachten: ziet eens het vlak voorafgaand artikeltje aan de „Studeerende Vrouwen”, of vlak daarvoor de bedekte verwijten aan het Corps! Vooral echter wil ik iets zeggen van het „getuigen” van den heer A. F. Bakhoven in het debat over 't internationalisme. Van de gelegenheid gebruik te maken dat een politiek onderwerp behandeld wordt om eigen of aangenomen overtuigingen te verkondigen, is niet overeenkomstig het doel dier vereeniging, en dus hinderlijk voor de leden. Om echter tegenover een gedocumenteerd betoog, van wat er noodig is om de internationale conflicten beter d.w.z. vreedzaam te beslechten, te stellen den doodoener van het georganiseerde proletariaat en al het andere te verwerpen omdat het kapitalistisch is; dat is eene methode van het Socialisme met de haren overal bij te slepen die niets anders kan verwekken dan een minachtend „spotgelach”.

Het is dan ook slechts om hen, die met een soort verdeling van arbeid altijd en overal voor de S. D. A. P. propaganda maken, te waarschuwen voor het verspillen hunner krachten. In de hoop n.m.l. dat dit vervelend verschijnsel zijn natuurlijke dood wat gauwer moge sterven, verblijf ik met dank voor de plaatsruimte

P. J. WILLEKES MACDONALD.

Bibliotheek Societeit Phoenix.

NIEUW AANGESCHAFTE BOEKEN.

I. NEDERLANDSCH.

Lode Baekelmans. — Sinjoorkens.
 Piet van Assche. — Hagelinde.
 Louis Couperus. — Een Lent van Vaerzen.
 A. Loosjes Pzn. — Het Leven van Hillegonda Buisman, 4 dln.
 Styn Streuvels. — Het Kerstekind.
 P. N. van Eyck. — Worstelingen.
 Jeanne Reyneke van Stuwe. — Mater Triumphatrix.

II. FRANSCH.

Jeanne Schultz. — Cinq minutes d'arrêt.

III. ENGELSCHE.

De la Molte Fouqué. — Undine. Illustrated by Arthur Rackham, (z.g. ivoordrukken).

VI. GESCHIEDENIS EN LEVENSBESCHRIJVINGEN.

Majorie Bowen. — Defender of the Faith.
 Majorie Bowen. — I will maintain.
 Maximilian Harden. — Köpfe, Zweiter Teil.
 Goethe's Briefweschel mit Marianne von Willemer.
 G. Droogleever Fortuyn en F. D. K. Bosch. —
 Gedenkboek der Maskerade van het 67^e Lustrum te
 Leiden.

J. Huf van Buren. — Oranje en Nederland.
 Vicomte de Magny. — La Science du Blason.

VII. KOLONIEN, LAND- EN VOLKENKUNDE.

Japan door Japanners. Uitgegeven door Alfred Stead, vert.
 van Prof. Dr. H. Kern.
 J. Morris. — Makers of Japan.
 C. B. Spruyt. — Afrikaners en Nederlanders.
 H. Havard. — Amsterdam et Venise.

VIII. SOCIALE WETENSCHAPPEN EN ONDERWIJS.

Eduard Bernstein. — Die Arbeiterbewegung.
 J. d' Aulnis de Bourouill. — Het inkomen der Maatschappij.
 Mr. A. A. H. Struycken. — Het Rechtsbegrip.
 Rapport of the Conference of the World's Student Christian
 Federation, 24—28 April 1911.
 Verslag over de Vervlaamsching der Hoogeschool van
 Gent, 1909.
 Rapport sur la Transformation de l'Université de Gand
 en Université flamande, 1910.

IX. TECHNISCHE WETENSCHAPPEN.

Joh. Enschedé. — Gedenkschrift ter gelegenheid van
 het honderdvijftig-jarig bestaan der Lettergieterij van
 Joh. Enschedé en Zoon.
 Beschrijving van de Grafelijke Zalen op het Binnenhof te
 's-Gravenhage.

X. KUNST EN KUNSTGESCHIEDENIS.

Wilhelm Bode. — Kunst und Kunstgewerbe.
 Gaston Migeon. — Les Arts du Tissu.
 Ch. Child Spencer. — A Rudimentary and practical
 treatise on Music.

XII. WIJSBEGEERTE EN GODSDIENST.

A. Messer. — Das Problem der Willensfreiheit.
 Dr. Vaschide. — Le Sommeil et les Rêves.
 C. Meyer. — Het nieuwe leven.

BROCHURES.

Dr. J. P. Kuenen. — Natuurwetenschap en Godsdienstig
 geloof.
 Is. P. de Vooy. — Bevordering der Nijverheid. (Rede).
 Dr. C. J. Wynaends Francken. — Evenredige ver-
 tegenwoordiging. (Eene kiesrechtstudie).

Technische Hoogeschool.

AFDEELING DER WEG- EN WATERBOUWKUNDE.

De Voorzitter van de Afdeeling der Weg- en Water-
 bouwkunde van de Technische Hoogeschool maakt bekend,
 dat zij, die wenschen deel te nemen aan het ingenieurs-
 examen voor civiel-ingenieur, dat zal worden afgenomen
 in Januari 1912, zich hiervoor schriftelijk hebben aan te
 melden bij den Secretaris der Afdeeling, Prof. J. Nelemans,
 vóór den 6 December 1911.

Formulieren voor de aanmelding zijn verkrijgbaar in
 den Technischen Boekhandel van J. Waltman Jr. te Delft.

CANDIDAATS-EXAMENS JANUARI 1912.

Het College van Rector Magnificus en Assessoren der
 Technische Hoogeschool maakt bekend, dat zij, die wenschen
 deel te nemen aan één der in de maand Januari 1912 af
 te nemen Candidaats-examens, genoemd in de artikelen
 8—14 van het Koninklijk Besluit van 4 Juli 1905 (Staats-
 blad No. 227), of aan eenig deel dier examens, zooals deze
 gedeelten zijn vastgesteld bij beschikking van den Minister
 van Binnenlandsche Zaken, dd. 3 Februari 1908, No. 357,
 Afd. H. M. O., zich vóór 3 December 1911 schriftelijk moeten
 aanmelden bij den Secretaris van de Afdeeling, welke het
 af te leggen examen afneemt.

Voor nadere bijzonderheden wordt verwezen naar de
 aankondigingen in het Hoofdgebouw der Technische Hooge-
 school.

—o—

AFDEELING DER BOUWKUNDE.

De Voorzitter van de Afdeeling der Bouwkunde van de
 Technische Hoogeschool maakt bekend, dat zij, die wen-
 schen deel te nemen aan het Ingenieurs-examen voor
 Bouwkundig Ingenieur, dat zal worden afgenomen in Ja-
 nuari 1912, zich hiervoor schriftelijk hebben aan te melden
 vóór den 9en December 1911 bij den Secretaris der Afdee-
 ling, Professor T. K. L. Sluyterman, p. a. Hoofdgebouw
 der Technische Hoogeschool.

Formulieren voor de aanmelding zijn verkrijgbaar in den
 Technischen Boekhandel van J. Waltman Jr. te Delft.

Berichten en Mededeelingen.

D. S. ASTRONOMISCHE VEREENIGING.

Het bestuur heeft zich als volgt geconstitueerd:

A. J. Staring, Voorzitter.
 F. Stokhuyzen, Secretaris.
 J. C. Begram van Eeten, Penningmeester.

Tevens maken we aan de leden bekend dat hen eerst-
 daags een quitantie zal worden aangeboden ter voldoening
 der contributie, groot f2,50. Wij verzoeken hen beleefd
 maatregelen te willen nemen, opdat de inning van dit
 bedrag niet vertraagd worde.

Namens het Bestuur,
 F. STOCKHUYZEN, Secretaris.

Correspondentie.

Aan het Bestuur der S. D. S. C. en Mej. M. E. B.
 Verslagen moeten voortaan beknopter zijn, willen zij nog
 voor plaatsing in aanmerking komen.

Aan den heer J. O.
 Wij achten uw stuk te weinig betoogkrachtig om het te
 plaatsen. In dezen vorm zou het aanleiding geven tot
 waardeloos twistgeschrijf.

Aan den heer D. de W.
 Uw ingezonden is wegens plaatsgebrek tot de volgende
 week aangehouden, tot plaatsing is echter reeds besloten.

Lijst van Vergaderingen.

Mijnbouwkundige Vereeniging.

Vrijdag 17 Nov., 'smiddags 2½ uur, Zaal 26 T.H.:
 Buitengewone Vergadering.

Studentenvereen. ter behandeling van ethische
en godsdienstige vraagstukken.

Dinsdag 21 Nov.: onderwerp: „Friedrich Nietzsche:
 Also sprach Zarathustra”.

Sociaal Techn. Vereen.

Woensdag 22 Nov. Zaal 4 T.H.: Lezing door den heer
 Albarda. Onderwerp: Techniek en Maatschappij.
 Donderdag 7 Dec.: Prof. De Vooy.

Civ. en Bouwk. Stud.-Gezelschap.

Vrijdag 24 Nov., 's avonds 8 uur, Foyer Stads-Doelen:
 Lezing met Lichtbeelden. Spreker: P. F. van de Wallen.
 Onderwerp: Kalkbranderijen, Kalkzandsteenfabrikatie.

D. S. Debatingclub.

Woensdag 29 Nov.: Dr. A. Schrickink Kool, „Even-
 redige Vertegenwoordiging”.

Sociaal-Democr. Studentclub.

Donderdag 14 Dec.: Dr. W. van Ravesteijn. Onder-
 werp: „De tegenwoordige politieke toestand in Europa
 en haar economische basis”.

ADVERTENTIEN.

Voor het wasschen en strijken van Boorden, Manchetten, Overhemden enz., enz., is het adres

A. F. BOSMAN,

STOOMVERVERIJ EN CHEMISCHE WASSCHERIJ
OUDE DELFT over de Binnenwatersloot.

Agent van de nieuwe AMERIKAANSCH-EN
STRIJK-INRICHTING, Velp en Arnhem.

Prachtig onschadelijk werk, zeer lage prijzen
en in één week gereed.

Binnen weinige dagen verschijnt het EERSTE DEEL
van het

LEERBOEK der Toegepaste Mechanica

DOOR

Prof. J. KLOPPER, C. I.

bevattende ruim 500 bladzijden met meer dan 400 figuren.

INHOUD.

- Hoofdstuk I. Krachten in één plat vlak.
" II. Krachten in de ruimte.
" III. Belastingen en oplegkrachten.
" IV. Staven onder den invloed van uitwendige krachten.
" V. Balken op 2 steunpunten.
" VI. Draagkonstrukties met onderling beweegbare delen.
" VII. Vakwerken.
" VIII. Bepaling der staafkrachten in een plat, staties bepaald vakwerk.
" IX. Vakwerklijger, aan de uiteinden opgelegd.
" X. Vakwerken met onderling beweegbare delen.
" XI. Vormverandering van platte vakwerken.
" XII. Ruimte vakwerken.
" XIII. Gronddruk.

== Prijs f 12,50 in linnen band. ==

Technische Boekhandel en Drukkerij
J. WALTMAN Jr.

SANATORIUM BEEKBERGEN⁽²⁷¹⁷⁾ ≡ voor lijders aan tuberculose. ≡

D. C. M. JANSSEN,
Oude Langendijk 9.

Arac-, Rum- en Citroenpunch.
Tokayer, (Keppel Hesselink en Zonen),
per tonflesch f 1.60.

== LIKEUREN ==
van Wijnand Fockink en Lucas Boïs.

THANS IS VERSCHENEN:
Het Wetboek van Mevrouw Etiquette.
voor HEEREN.

PRIJS / **1,90** in linnen band.

VOORRADIG BIJ DEN
TECHNISCHEN BOEKHANDEL EN
DRUKKERIJ J. WALTMAN JR.,
BINNENWATERSLOOT 33.

DELFTSCHE

Limonade-Siropen

Sinaasappel- of Oranje-Limonade

75 cts. per flesch; 6 flesschen franco zending.

NIEUWE LANGENDIJK 50.

Aanbevelend, **W. DE HOOGH.**

PIANO'S en ORGELS in huur van af f 4,—
per maand met inbegrip van stemmen bij
F. J. RAAR, NIEUWSTRAAT 6.

FIRMA E. DE GROOT,
hoek VOLDERSGRACHT 33,
geeft de HOOGSTE prijzen voor ge-
dragen kleederen. Sedert 1870 bekend
onder den naam van VOGELEI.

Handel in Haarden.

Amerikaansche-, Iersche-, Schildpad- en
Reuklooze Petroleumkachels.

Luxe- en gewone Tegelpaten. Vulemmers 70 en 80 ct.

Alle soorten Gaslampen en Verlichtingsartikelen.

Lage prijzen à contant.

Gratis plaatsen.

A. B. VAN GENDEREN,
ZUIDERSTRAAT 94.

C. MENSERT Pzn.

Gasfitter en Loodgieter.

OUDE DELFT 146.